

De Avondbode,

ALGEMEEN NIUWSBLAD

VOOR STAATKUNDE, HANDEL, NIJVERHEID, LANDBOUW, KUNSTEN, WETENSCHAPPEN, ENZ.

Met **ABONNEMENT** voor 3 Maanden is, te Amsterdam f 7.— en voor de buitensteden, franco . . . . . f 8.— Brieven, Gelden, enz. moeten franco aan den Uitgever worden ingezonden.

ADVERTENTIËN van 7 regels of minder worden geplaatst voor f 1,75, en de grootere tegen 25 Cents voor elken regel, buiten en behalve 35 Cents, die voor elke Advertentie en herhaling derzelve voor *Zegelkosten* moeten worden voldaan.

De Redactie heeft de eer aan het geacht publiek te berichten, dat voortaan dagelijks, des namiddags tegen 2 ure, eene tweede of middag-Editie van den *Avondbode* zal worden uitgegeven, welke, aan het bureau van het blad, voor den prijs van 10 cents, zal te verkrijgen zijn.

NEDERLAND.

AMSTERDAM, 22 Dec. Wij vernemen, dat Z. M. bij besluit van den 12 dezer, n° 76, heeft goedgekeurd en bekrachtigd, de, op 7 Nov. jl. aangegane, overeenkomst der deelhouders in de te Amsterdam gevestigde *Compagnieschap ter Assurantie*, strekkende om dat vennootschap, waarvan de tijdsbepaling met 31 Jan. 1838 verstrijken zou, op nieuw voor 10 jaren te doen voortduren, op dezelfde wijze, als waarop hetzelfde tot nu toe heeft bestaan.

's GRAVENHAGE, 21 Dec. Bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal, welke heden ochtend, ten half twaalf ure, in tegenwoordigheid van Z. Exc. den minister van Justitie, vergaderde, is ingekomen een verzoekschrift van eigenaren der Stoom-pletterij te Wageningen, provincie Gelderland, houdende bedenkingen tegen de voorgedragene veranderingen in het Tarief van in- en uit- en doorvoer, voor zoo verre de steenkolen betreft, welke petitie naar de daartoe benoemde commissie is verzonden.

De heer van Alphen zegt: ik doe hulde aan de Kamer, van het complete werk van den heer Engelberts, Nederlandsche Heldendaden ter zee; waarvan de vertaling nu volmondig is geworden door den verdienstelijken heer Douchez, wiens onvermoeide ijver voortgaat, met aan vreemden bekend te maken, wat den roem van Nederland eeuwen lang heeft uitgemaakt, en nog, hoop ik, uitmaken zal. Onze zeevaart heeft, en daar het onbetwistbaar is, dat eene goed ingerichte koopvaardijvloot de voederst en steun is van de nationale zeevaart, zoo acht ik mij gelukkig, te kunnen zeggen, dat onze koopvaardijvloot zich gestadig uitbreidt, en meer en meer in voortreffelijkheid toeneemt; dank zij het beleid en der wijsheid der maatregelen van onze koloniale Regering en den weldadigen invloed van eene Handelsmaatschappij, wier bestuur gekenmerkt wordt door kunde en goede trouw. Onze veroveringen zullen, hoop ik, die zijn van beschaving, van vrede en welvaart, op willekeur, geweld en barbaarsheid. Mogt het geval zijn, dat wij daarin gestoord werden, dan zal Nederl. zeevaart zich voorzeker toonen, den roem van het voorgeslacht waardig te zijn.

Ik voeg hier nog bij, een bij uitstek nuttig boekje voor het secundair onderwijs, en eene, oorspronkelijk in de Fransche taal opgestelde, korte nederlandsche historie, door denzelfden schrijver.

Vervolgens zijn de beraadslagingen over de op heden aan de orde van den dag zijnde wet op de woelingen geopend. De heer Luzac heeft daarover alhoen het woord gevoerd. Hij beweerde, dat de tegenwoordige wet, die eene wezenlijke gaping in het Fransche wetboek aanvult; zoo lang de omstandigheden ten aanzien van België voortduren, niet wel kan worden gemist, ofschoon ook de zeer rustige stemming der Nederlandsche bevolking haar anders minder noodzakelijk maakt. Hij betoogde tevens, hoe wenschelijk het is, dat de jaarlijksche vernieuwing dezer wet ophoude, niet zoo zeer voor den vreemdeling, die bewust is, dat de Nederlanders geen zamenspanners noch minnaars van woelingen zijn, maar voor de Natie zelve, op welke de jaarlijksche voordragt dezer wet eenen onaangenamen indruk moet maken, en hij verlangde, dat derzelver bepalingen, bij de herziening der strafwetten, elders mogten worden opgenomen; te meer daar de Regering in de antwoorden op de bedenkingen der afdeelingen erkend heeft, dat de misdrijven en misdaden bij de tegenwoordige voordragt bepaald, niet enkel op de tegenwoordige omstandigheden betrekking hebben. Hij nam deze gelegenheid waar, om aan te merken, dat het koninklijk besluit van 9 October 1830, wegens het huisvesten van vreemdelingen in herbergen en bijzondere woningen en de veiligheidskaarten, betwelf in zeer moeilijke oogenblikken is genomen, thans wel kon worden ingetrokken; terwijl het doelmatige, hetwelk zich in dit besluit ook nog voor het tegenwoordige en toekomstige bevindt, mede bij de revisie van het strafwetboek zoude kunnen worden opgenomen. Die noodzakelijkheid tot intrekking van dit besluit, is, naar zijne meening, te grooter geworden, na een gewijsde van het Hoog-Gezigtshof, Kamer van correctionele Appellen, waarbij, met vernietiging van een vonnis der Regtbank van Eersten Aanleg te Leijden, vreemdeling is verklaard, ieder, die in eene andere gemeente, dan waarin hij geboortig is, woonachtig is. Ten slotte drong de heer Luzac aan, dat bij de revisie van het strafwetboek tevens in gezette overweging zou worden genomen, de thans bestaande bepalingen, wegens de overtredingen der jagt en van den jaarlijkschen herijk van maten en gewigten, opdat de boeten voor overtredingen van dien aard zouden wor-

den verminderd, waarbij de schatstijf zou winnen, en het den registers aangenamer zou worden gemaakt, en tevens de minder goedge burgers minder oorzaak tot wrevel zouden hebben; hetgeen tot behoud van de onderlinge eendragt noodzakelijk is.

Verder geen der leden, noch ook Z. Exc. de minister van Justitie het woord vragende, is men tot de stemming overgegaan. Van de 49 tegenwoordig zijnde leden hebben zich 43 voor en 6 tegen de wet verklaard. De minderheid bestond uit de heren Corver Hooft, Kniphorst, Romme, Luyben, de la Courte en Ingenhousz.

Vervolgens zijn de beraadslagingen geopend over de wet, houdende herziening van die van 16 Mei 1829, betrekkelijk den overgang van de tegenwoordige tot de nieuwe Nederl. wetgeving, nadat bij missive van Z. Exc. den heere secretaris van staat kennis is gegeven, van eenige in het gewijzigde ontwerp nog door de Regering gebragte veranderingen.

De heer de Bordes ontwikkelt in het breedte zijn gevoelen, dat de bepaling der in beraadslaging zijnde wet, wegens de verplichte inschrijving der legale hypotheek binnen twee jaren, voor minderjarige of hulpbehoevende personen, al te harde gevolgen tot zich kan slepen. In de tweede plaats betoogt hij het wenschelijke eener bepaling, dat de conventionele hypotheek binnen den termijn van tien jaren van de oude registers op de nieuwe werden overgeschreven, en er dus nu drie- en vier- en dubbele hypotheek-registers meer zouden bestaan. Hij zal zijne stem van nadere inlichtingen doen afhangen.

De heer Donker Curtius ontwikkelt zijn gevoelen over het vraagstuk der legale verbanden of hypotheek. Hij acht de afwijking bij de nieuwe wetgeving van het hiertoe in het Romeinsche regt voorkomende en in de wetten van bijna alle beschaafde landen aangenomen beginsel reeds zeer gewaagd, ofschoon hij erkent, dat het stelsel der legale verbanden zoo als het thans bestaat, ipconvenienten na zich sleept, vooral met opzigt tot het opnemen van gelden op daarmede bezwaarde vaste goederen. Maar zijn geweten verbiedt hem ten stelligste, om de thans voorgestelde bepaling aan te nemen, volgens welke de legale hypotheek, die niet binnen twee jaren na de invoering der nieuwe wetgeving ingeschreven zijn, als vervallen zullen worden beschouwd. Hij doet de zeer groote nadeelen en ongelegenheden in het oog vallen, die, zijnes inziens, voor minderjarige en gehuwde vrouwen uit deze bepaling zullen voortvloeijen, die nog daarenboven eene schending beletten van het beginsel, dat geene wet terugwerkende kracht kan hebben; en welke nadeelen en ongelegenheden bij hem oneindig zwaarder wegen, dan het vermeelde inconvenient wegens de onzekerheid, waarin gedschietten zich thans, indien zij geen behoorlijk onderzoek doen, over het al of niet bezwaard zijn van vaste goederen, bevinden. Hij treedt ten slotte in breedvoerige beschouwingen over het bij de nieuwe wetgeving in te voeren hypothekaire stelsel, en zal zich tegen de voorgestelde bepaling uitspreken, welke hem de eer der nieuwe wetgeving innig ter harte gaat.

De heer Hooft verklaart zich insgelijks tegen het ontwerp van wet, uit hoofde der bepalingen wegens de legale verbanden, en ziet daaruit nadeelige gevolgen, ja zelfs hooggaande oneenigheden tusschen echtgenooten, voegden en torziende vroegden te gemoet.

De heer Luzac verklaart bij zijn in 1829 uiteengezet gevoelen ten voordeele van het behoud der ehtscheidings par consentement mutuel in de wetgeving te blijven. Hij brengt bedenkingen tegen de daartoe betrekkelijke bepalingen in de tegenwoordige wet in het midden, en erkent, dat de bondige redenering van den heer Donker Curtius, over de legale verbanden, zijne overtuiging daaromtrent, welke vroeger met die van het genoemde lid verschildde, aanmerkelijk heeft geschokt; zoo zelfs, dat hij, al ware het niet wegens het vraagstuk der huwelijken, welligt ook ter zake der legale verbanden, tegen het voorgestelde ontwerp zou moeten stemmen.

De heer Fretz verdedigt de bepalingen der tegenwoordige wet wegens de legale verbanden, en het bij de nieuwe wetgeving vastgestelde hypothekaire stelsel, welk laatste door sommige leden zijdelings is aangevallen, ofschoon het al of niet invoeren daarvan geen grond meer tot redelijken twijfel kan opleveren. Hij wijst het eigenlijke doel der tegenwoordige wet aan, namelijk om vraagstukken te beslissen, die voor eene veelzijdige beschouwing vatbaar zijn, en dus noodloosze rechtsgedingen voor te komen, en bestrijft meer bijzonder de door den heer Donker Curtius op het stuk der vroegden, enz., in het midden gebragte redeneringen. Hij voor zich zal de natie geluk wenschen met de aanneming der tegenwoordige wet, omdat zij een stap nader zal zijn tot de invoering der nieuwe registerlijke organisatie.

De heer Op den Hooft betoogt, dat het nieuwe hypothekaire stelsel, hetwelk op de twee grondslagen; publiciteit en specialiteit, berust, in de Kamer niet meer bestreden kan worden, als zijnde het eens voor al aangenomen. Na die aanneming zou het, zijnes inziens, eene ongerijmdheid zijn, om het nieuwe stelsel wegens de hypotheek nog voortig of meer jaren gedeeltelijk oningevoerd te laten, en er waren dus soortgelijke transitioire bepalingen als de thans voorgestelde noodzakelijk. Nagenoeg gelijke

bepalingen zijn in 1829 in deze Kamer met 82 tegen 5 stemmen aangenomen. Er kunnen omstandigheden bestaan, waarin de wetgever aan de wet eene terugwerkende kracht behoort te geven; de regter alleen mag dit nimmer doen. De bezwaren van den heer Donker Curtius, en onder anderen zijn gezegd, dat in zeer veel gevallen geene toezienende voegden worden benoemd, worden ten slotte door dezen spreker bestreden.

De heer Donker Curtius ontwikkelt nog nader zijn gevoelen. Hij ontkent het gezegde van vorige sprekers, dat in een vertoog van Merlin gronden voor de thans voorgestelde bepalingen te vinden zouden zijn, daar die regtsgeleerde toch nimmer het verkorten van verkregen regten van de zoodanigen, die ze niet kunnen verdedigen, zouden hebben goedgekeurd. Hij komt terug op het reeds vroeger door hem vermeld consiliatoir, volgens hetwelk de termijnen van inschrijving der legale verbanden tot op 25 jaren zou worden verlengd.

De heer Jonge betoogt, dat de bepalingen dezer transitioire wet, omtrent de ontbinding van huwelijken met wederzijdsche toestemming, niets behelzen, dan hetgeen buitendien na de invoering der nieuwe wetgeving zou plaats hebben; hebbende men alleen de gevolgen dier invoering eenigermate verzacht. Hij doet hulde aan den ijver en de kunde, waarmede de heer Donker Curtius de zaak der legale verbanden heeft behandeld; maar meent dan toch te moeten vragen, of men het verkorten van verkregen regten kon noemen, als, bij de invoering eener nieuwe wetgeving, niets anders tot behoud dier regten gevorderd wordt, dan een bepaalden vorm? Hij toont de voordeelen aan, die het nieuwe hypothekaire stelsel boven het Fransche, vooral ook met opzigt tot de legale verbanden, bezit; en vraagt, of men, na eenmaal dat nieuwe stelsel te hebben aangenomen, de hoofd-beginselen daarvan, inscriptie, publiciteit en specialiteit, nog gedurende een menschen leeftijd, of ten minste nog vijf en twintig jaren lang, mag laten slapen?

De heer van Rappard kan zich met het voorgedragen ontwerp zeer goed verenigen. Hij merkt alleen aan, dat, ten gevolge het besluit zijner Majesteit van 31 Julij 1829, in ons vaderland wel geene minderjarige kunnen bestaan, die geenen toezienenden voegden bezitten.

Zijne Exc. de minister van Justitie toont het oogpunt aan, waaruit de wet moet worden beschouwd, en zegt, dat hij zelf omtrent het groote vraagstuk der legale verbanden twijfelingen heeft gekoesterd, en tot het aanraden aan de Regering van het thans ook bij deze transitioire wet, even als bij die van 1829, aangenomen stelsel, is overgehaald door de bedenking, dat geene twee wetgevingen gelijktijdig kunnen bestaan, en dat de publiciteit en specialiteit van het nieuwe hypothekaire stelsel groote voordeelen aanbieden.

De wet wordt daarop met 41 tegen 9 stemmen aangenomen. Tegen hebben gestemd: de heren Verwey Mejaer, Hooft, van Dam van Isselt, Sandberg, Donker Curtius, Luzac, Luyben, de Bordes en Romme.

Daarna wordt de zijding ongeschied tot morgen. Vrijdag, den 24sten, ten 10 ure, waneer allerswaarschijnlijkst door de Centrale Afdeling rapport zal worden uitgebragt over het tarief, en de commissie tot de petitien verslag zal doen over de nog aanhangige verzoekschriften, betrekkelijk het tarief. De discussiën over het tarief zullen waarschijnlijk Zaterdag plaats hebben.

Ook de Eerste Kamer der Staten-Generaal is heden vergaderd geweest. Naar men verneemt, is bij dezelve ingekomen, de op heden ochtend bij de Tweede Kamer aangenomene wet op de woelingen. Vervolgens is er, namens de Centrale Afdeling, rapport uitgebragt over de financieele wetten, waarvan de discussiën op morgen bepaald zijn.

— Bij besluit van den 12 dezer heeft Z. M. bepaald:

De schepen, toebehoorende aan onderdanen van het Hertogdom Nassau, en derzelver ladingen zullen, op gelijken voet, als de vaart onder Pruisische vlag, genot hebben van de voordeelen, omschreven bij Art. 7. lett. B. van het tractaat, den 3den Junij jl. tusschen Nederland en Pruisen gesloten, en zulks, gedurende het bestaan van dat tractaat; op welke voorwaarden de regering van Nassau heeft bewilgd, om aan de Nederl. schepen in de Regtstreeksche vaart, voor derzelver in het Hertogdom aan te brengen ladingen terug te geven, ^{2/3} der Rijnvaartsregten in Pruisen betaald, op denzelfden voet, waarop deze teruggaaf gedaan wordt door de Koningrijken Beieren en Wurtemberg en de Groot-hertogdommen Baden en Hessen.

LEYDEN 22 Dec. In den Akademischen tuin alhier, bloeit een Banane- of Pisangboom, de Musa paradisiaca rubra, wiens fraaije bloemrijke tros op eenen stam ter hoogte van ruim acht Nederl. ellen staat, en wiens bloemen rijpe vruchten beloven. Slechts in eene zoo ruime stookkast, als de

MENGEWERK.

DE HEIDENS.

Wig is er, die nooit van de zwerfende benden heeft hooren spreken, welke onder de namen van Heidens, Egiptenaren, Bohémiens, Zigeuner enz., in *Duitschland*; *Frankrijk* en ook in onze gewesten hebben rondgezwoven, aan nieuwsgierigen en ligtgeloovigen, uit de lijnen der hand of van het aangezicht, de toekomst voorspellende. In *Nederland* werden zij, Heidens genaamd, omdat men hen beschouwde als menschen zonder godsdienst. Vele historischrijvers gelooven, dat zij in *Duitschland*, en wel in de vijfde eeuw, onder de regering van Keizer SIGISMUND, het allereerst zijn verschenen. Men schrijft hun, op zeer losse gronden, eenen Aziatischen of Afrikaanschen oorsprong toe; doch veel natuurlijker is het, zich op hunne eigene getuigenis te verlaten, en hen te houden voor afstammelingen van joden, door onverdraagzaamheid van erf en haard verdreven, en bij welke zich, vervolgens, ook zwerfende christenen hebben gevoegd. Tegen het midden der 14de eeuw werd *Europa* en voornamelijk *Frankrijk* en *Duitschland* door de pest verwoest, en de christenen verkeerden in dat tijdvak van bijgeloof in de meening, dat de joodsche bewoners de fonteynen en bronnen zouden vergiftigd hebben. Dit ongerijmd denkbeeld ontstak de woede der vorsten en overheden, maar vooral van de heffe des volks, dermate, dat men bedacht was, hen geheel en al uit te roeijen. De edelen in de steden van het Duitse rijk geloofden daarin eene zeer vrome daad te verrigten; terwijl dezelve slechts den voortgang van geestdrijverij en barbaarsheid ten

gevolge had. Vele der onschuldig vervolgd lieten hun leven op den brandstapel; de overigen werden, met verbeurdverklaring konner goederen, verbannen. Van deze laatsten viel nog een groot aantal in handen van het volk, hetwelk hen op andere wijzen martelde en van kant maakte. Volgens de oude kronijken hadden deze gruwelen plaats in het jaar 1348.

Tijdens deze algemeene vervolging zochten verscheidene vlugtelingen hunne redding in de bosschen en verborgen zich aldaar in groeven en holen van groote uitgestrektheid. Men geloofde, dat zij het geweest zijn, die de spelonken gegraven hebben, welke thans nog op verschillende plaatsen in *Duitschland* gevonden worden. Eenige jaren daarna, toen dit ongelukkig volk reden had om te denken, dat zijne vervolgers niet meer bestonden, waagden zij het eindelijk om uit hunne onderaardsche verblijven weder te voorsluin te treden. De oorlog tegen de Hussiten, die toenmaals woedde, mag welligt belet hebben, de aandacht sterk op hen te vestigen; ten minste schijnt men hen te hebben in rust gelaten. Zij bevonden zich, wel is waar, in de diepste armoede, doch, gedurende hunne veeljarige afzondering, hadden zij eene soort van wigchelarij bestudeerd, in het bijzonder de kunst om uit de lijnen der hand iemands toekomstig lot te voorspellen; in welk bedrijf zij een middel van bestaan zochten. Zij kozen zich een opperhoofd, hetwelk ZUNDEL werd geheten; en daar zij van hunne komst en verblijf in *Duitschland* redenen moesten voorwenden, en daarenboven een onderzoek omtrent hunne godsdienst en duchten hadden, waren zij, ten einde deze niet te verzaken, met elkander overeengekomen, te verklaren, dat zij uit *Egypte* afkomstig, en hunne voorouders uit dit land verdreven waren.

Hiervan is de benaming van *Egyptenaren* afkomstig, onder welke Keizer SIGISMUND hun een vrijgeleide toestond.

Gebruik makende van eene eigene taal, een mengelmoes van Duitsech en Hebreuwsch, veranderden zij den zin van vele woorden, of spraken dezelve met eenen vreemden tongval uit. De menigte Hebreuwsche woorden, welke in die taal is opgenomen, zou alleen genoeg zijn, om over hunne ware afkomst allen twijfel weg te nemen. Deze Heidens hadden voormaals geheel bijzondere zeden, gebruiken en wetten, die zij met naauwgezetheit in acht namen. Elke bende verkoos zich eenen koning, aan wien ieder de stipste gehoorzaamheid schuldig was. Als eene heidin een huwelijk aanging, brak zij, zonder de minste plegtigheden, eenen aarden pot, in tegenwoordigheid van den man, wiens gezellin zij wilde zijn, en leefde met hem zoo vele jaren, als er scherven op den grond lagen. Na dien tijd waren de echtgenooten vrij om te scheiden, of met elkander eenen anderen pot te breken. Om zich bij het volk hemind te maken, verspreidden zij het gerucht, hetwelk in *Duitschland* naderhand tot een volksgevoelen werd, dat, door eene bijzondere hemelsche gunst, de huizen, waarin zij ontvangen werden, nimmer door brand konden beschadigd worden. Het goede geluk, dat zij zich beijverden uit de beschouwing van het gelaat of van andere deelen van het ligchaam, maar voornamelijk van de hand en der vingeren, te voorspellen, bragt hen vrij algemeen in gunst; vooral bij de vrouwen en meisjes, die hen met welwillendheid en zelfs met ontzag bejegenden. Zoo beveiligde hen de wigchelarij tegen vervolging en gebrek.

Alhoewel de Heidens dus oorspronkelijk van joodsche afkomst zijn, hebben, in het verloop der tijden, menschen van

tuin der Hoogeschool sedert eenige jaren bezit, was het mogelijk, dit gewas tot zulk eene krachtige ontwikkeling te brengen. Niet minder bezienswaardig zijn nog twee andere, in denzelfden tuin thans bloeiende, zoo fraaije als zeldzame en merkwaardige gewassen, te weten: de *Euphorbia fulgens* door Karwinsky, en de *Poinsettia pulcherrima* door Graham aldus genaamd. Beide zijn eerst voor weinige jaren in Mexico ontdekt en naar Europa overgebracht.

— Uit Zeeland meldt men van den 19 Dec.: Naar men verneemt zijn Zr. Ms. korvetten *Hupel* en *Nehalennia*, benevens de brik *Argo* in dienst gesteld, en is wijders de luitenant ter zee Constant de Rebecque, aan den schout bij nacht Lucas, in hoedanigheid van adjudant toegevoegd, om met Z. H. Ed. gestreng naar Java te vertrekken.

BRUSSEL, 21 Dec. Eene brigade, onder bevel van den generaal Polivier, begeeft zich naar Luxemburg; zij bestaat uit twee regementen infanterie, twee eskadrons kavallerie, en eene batterij artillerie van acht veldstukken.

— Eergisteren hebben sommige afgevaardigden aan eenen der ministers gevraagd, of het eene daadzaak was, dat aan sommige troepen bevel was gegeven om naar Luxemburg op te rukken, en het antwoord daarop is geweest: dat er geen duimbreed grond zou worden afgestaan, maar het ministerie zich aan het vertrouwen der Natie zou waardig betoonen.

— De geesten zijn heden meer bedaard. Men beschouwt de opschudding over het bosch Grünwald als eene kunstgreep van het ministerie, om het budget van oorlog, zonder slag of stoot te doen doorgaan. Intusschen spreekt men veel van de bewegingen bij het leger en de groote kosten, die zij te weeg brengen. Dezen nacht is het 7^e eskadron van het 1^e regiment lanciers door Brussel getrokken; twee eskadrons jagers zijn te Schaerbeek; den kolonel Leboutte, van het 4^e regiment van linie, die te Brussel was met verlof, is gelast, zich onverwijld naar Termonde bij zijn regiment te begeven, om heden naar de grenzen van Zeeuwsch-Vlaanderen op te rukken.

— In de bureaux der generale intendance voor de dienst van gezondheid, heerscht eene ingespannen bedrijvigheid; de geheele geneeskundige dienst wordt op den voet van oorlog gebracht. Uit het magazijn te Brussel zijn honderd vaten buskruid, per as, naar Arlon verzonden.

— Al de officieren met verlof hebben aanzoeging ontvangen, zich bij hunne regementen te voegen.

— Te midden van deze voorbereidingen van quasi-oorlog, doet het leed de politie werkzaam te zien, om de arbeiders aan den spoorweg of in particuliere werkplaatsen, welke in Holland geboren zijn, te ontrusten; zeven hunner zijn gearresteerd, en gesteld onder het opzicht van den administrateur voor de algemeene veiligheid.

— Brieven, van Keulen ontvangen, brengen de tijding mede van sterke bewegingen bij het Pruisische leger.

De verwickeling van het tijdstip wordt nog vermeerderd door de daadzaken, dat het Hollandsehe gouvernement de Belgische schepen op de Schelde aan een regt wil onderworpen hebben, en door de vermeerdering van het Hollandsehe leger in Noord-Brabant met eenige bataljons.

Er zijn sommigen, die tot alles wat nu plaats heeft, den sleutel meenen te vinden in de noodzakelijkheid voor Holland, om eene eindschikking te verkrijgen, en daartoe zoodanige maatregelen te nemen, dat Engeland en Frankrijk zich gedwongen zullen vinden tot nieuwe conferentien te Londen. Het vraagstuk over de regten op de Schelde is allezins geschikt, om dat oogmerk te doen bereiken.

De kamer van vertegenwoordigers heeft met eenparigheid van stemmen, de wet aangenomen, waarbij de sterkte van het leger op 110,000 man, en die der ligting voor 1838 op 12,000 man bepaald worden.

— Het Grünwald maakt thans bijna het uitsluitend onderwerp der staatkundige gesprekken uit, en schijnt bestemd om de rust der diplomatie geweldig te verstoren; dit bosch zal wellicht in onzen tijd eene even groote vermaardheid verwerven als vroeger, in de gulde riddertijden, met het oude Ardenner-woud het geval is geweest. Enkele eiken boomen worden door de bijl van arme houthakkers omver gehouwen en derzelver val houdt de aandacht eener halve wereld bezig. De Belgen jammeren reeds over de hen bedreigende onheilen, en spannen alle krachten in, om den geschokten troon van hunnen vorst tegen alle aanranding te beveiligen.

Wij gelooven echter niet, dat dit boomen-geschil ernstige gevolgen zal hebben; eene botsing tusschen Nederland en België is niet waarschijnlijk. Indien de geruchten omtrent eenen troonsafstand van den Koning van Pruisen zich mogten bevestigen, dan zou de zaak een geheel ander aanzien erlangen, maar nu zal alles zich bepalen tot het omverhakken van eenige boomen. Het bij de Europeesche diplomatie zoo geliefde *status quo* zal voortaan nog blijven voortduren

LUX, 19 Dec. In den nacht van heden heeft een hevige brand, welke door eenen zeer onstuimigen wind meer en meer werd aangeblazen, de schoone papier-fabriek van den heer Renez te Bevenstier, geheel en al verwoest. Gelukkig voor den eigenaar, is dezelve met de aanwezige goederen, bij drie verschillende assurantie compagnien verzekerd.

ENGLAND.

LONDON, 18 Dec. Gisteren woonde de Koningin de godsdienst-oefening bij in de kapel van het Nieuwe Paleis, alwaar de bisschop van Salisbury de leerrede heeft uitgesproken. Zaterdag 11 heeft H. M. den schouwburg van het Lijceum met hoogsterzelve tegenwoordigheid vereerd en is aldaar met de levendigste toejuiching ontvangen.

— Men spreekt hier veel van eene groote soiree en een luisterrijk bal, welke, bij gelegenheid van het kersfeest, door den hertog en de hertogin van Beaufort zullen gegeven worden; een aantal uitnoodigingen zijn gedaan en men onderstelt derhalve, dat het een zeer schitterend gezelschap zal zijn.

— Lord Minto is te Portsmouth aangekomen, ten einde van zijnen broeder, den admiraal Elliot, afscheid te nemen, welke op het punt staat, om zich naar de Kaap de Goede Hoop te begeven alwaar hij tot gouverneur is aangesteld.

— De stoomboot *Braganza*, welke den 8 dezer Gibraltar, den 12 Lissabon en den 13 Oporto heeft verlaten, is alhier aangekomen. De Portugesche minister van financiën heeft aan de Cortes autorisatie verzocht tot het uitgeven van drie miljoen contos de reis in papier tegen eene rente van zes per cent, en eene leening voorgesteld, welke laatste echter bezwaarlijk zal zijn tot stand te brengen. Den 12 zou over de wet op de tabak en snuif worden beraadslaagd; doch men meende, dat zij niet zal doorgaan.

— Een gedeelte der lakenfabriek van de heeren Smith en Rowson, te Salford, eene voorstad van Manchester, is eene prooi der vlammen geworden; door doelmatige en snel aangebrachte hulp werd men evenwel het vuur spoedig meester, en de schade zal niet meer dan 1,200 £st bedragen. De fabriek was verzekerd.

— 19 Dec. De tijdingen uit Buenos Ayros, tot den 24 September, behelzen geene nieuwe bijzonderheden omtrent den oorlog met Peru. Acht der belhamels, welke den minister van oorlog, Portales, vermoord hebben, zijn te Quilotta doodgeschoten, en eenige anderen zijn naar het eiland Juan Fernandez gebannen. De oorlogsverklaring der Argentijnsche confederatie (La Plata), tegen Peru, was den 24 Junij te Lima nog niet bekend.

— 20 Dec. De beraadslagingen van het Parlement leven voor het buitenland niet veel belangrijks op.

Het Hoogerhuis hield gisteren middag, 19 Dec., eene korte zitting. Onder de ingebrachte petitiën, bevond zich eene tot verbetering der wet, betreffende de gevangenzetting om schulden. Na eenige woordenwisseling tusschen de lords Brougham en Glenelg, omtrent het overleggen van stukken betreffende de vergoeding door het Parlement aan de eigenaars van slaven in de West-Indië toegestaan, deed de graaf van Shaftesbury rapport over de bill, betreffende de eed-aflegging der municipale beambten. Lord Brougham stelde de daarop reeds gisteren avond ter spraak gebrachte amendementen voor, namelijk, om het bij de bill, ten aanzien van de Moravische broeders, de kwakers en de separatisten, bepaalde, ook uit te strekken tot alle andere sekten, die omtrent den eed godsdienstige bezwaren mogten koesteren. De amendementen werden verworpen.

Door Mr. Rice, en andere leden van het Lagerhuis, werden vervolgens de bills ingebracht, betreffende de civiele lijst en de beide huizen des Parlements.

De bill, betreffende de civiele lijst, werd, op voorstel van lord Melbourne, voor de eerste maal gelezen, en verder door den edelen lord kennis gegeven, dat derzelver tweede lezing den 20sten zou plaats hebben.

Op voorstel van lord Duncannon, werd de bill, betreffende de beide huizen des Parlements, insgelijks voor de eerste maal gelezen, en derzelver tweede lezing mede op den 20sten bepaald.

Door den heer Bernal, en andere leden van het Huis der Gemeenten, werd ingebracht de bill betreffende de vergoeding voor de slaven. Ook deze werd voor de eerste maal gelezen, en men besloot dezelve te doen drukken, en de tweede lezing op Donderdag te doen geschieden.

— Het Huis der Gemeenten vergaderde gisteren ten 12 ure, en ging dadelijk over tot de derde lezing der bill, betreffende de civiele lijst.

De heer Hume herhaalde zijn voorstel, om de som van 385,000 £st. terug te brengen op 335,000 £st. Hetzelve vond geene ondersteuning en werd dadelijk verworpen.

De heer Grote deed, in eene lange redevoering, het voor-

stel, om de clausulen, krachtens welke H. M. jaarlijks eene zekere som tot nieuwe jaargelden kon aanwenden, achterwege te laten. Na levendige debatten, werd het voorstel met 125 tegen 23 stemmen verworpen.

Sir Robert Peel stelde een amendement voor, om de kroon te magtigen tot het bewilligen van nieuwe jaargelden, jaarlijks tot een bedrag van 1,200 £st., met dien verstande, dat, indien over de geheele som in een jaar niet ware beschikt, het overschietende alsdan zou gevoegd worden bij de 1,200 £st., van het volgende jaar. De bedoeling der vergadering werd door deze schikking, naar hij meende, in geenen deele veranderd, daar toch over de massa jaren, de som van 1,200 £st. per jaar niet zou overschreden worden.

De heer Rice verklaarde zich bereid, om zich met dit amendement te vereenigen. Hetzelve werd daarentegen door vele leden der radicale partij bestreden; doch ging door met 114 tegen 26 stemmen.

De heer Chalmers stelde voor, de weglating van het 15 art.; doch met 100 tegen 25 stemmen werd dit verworpen.

De heer G. F. Young stelde voor, de bill te adjourneren tot den 1 Februarij eerstkomenden. Op aandrang van den heer Hume trok hij later dat voorstel in, en de bill ging door.

Na eenige woordenwisseling over ingekomene petitiën, deed de heer Rice een voorstel, om de zitting ten 8 ure te hervatten.

Vóór het scheiden der vergadering, nam echter sir Henry Hardinge nog het woord, en verzocht te mogen vernemen, of lord Palmerston iets wist van een bericht uit de dagbladen, nopens een bevel, door den Spaanschen minister van oorlog geteekend, volgens hetwelk de officieren en manschappen van het Engelsche legioen zouden gedwongen zijn, zich naar Engeland in te schepen. De spreker merkte tevens aan, dat er eene dagorde van den brigadier-generaal O'Connell, die over het legioen bevel voert, is publiek gemaakt, bij welke, ten gevolge der bevelen van de Spaansche gezaghebbers, het legioen is ontbonden, en hetzelve de wapenen heeft nedergelegd. Sedert dien tijd was de toestand van het legioen, zijns inziens, jammervol en gevaarlijk. Hij wenschte derhalve, van den edelen lord te vernemen, welke maatregelen er genomen waren, om deze ongelukkige lieden naar hun vaderland terug te voeren?

Lord Palmerston antwoordde, dat hij, doch niet officieel, is onderrigt, dat, ten gevolge van eenig geschil tusschen den Brigadier-Generaal O'Connell, kommanderende het legioen, en Generaal O'Donnell, Spaansch bevelhebber te St. Sebastiaan, de infanterie van het legioen de wapenen heeft nedergelegd, en zich alzoo niet meer in Spaansche dienst zou bevinden; indien dit zoo ware, verklaarde hij, dat zij noodwendig moesten worden huiswaarts gevoerd, en hij gaf, voor dat geval, de verzekering, dat onmiddellijk daartoe de noodige maatregelen zouden genomen worden.

D U I T S C H L A N D.

KASSEL 7 Dec. Even als in andere steden, gaat men alhier met een ontwerp van adres, aan de 7 Professoren te Göttingen gerigt, rond; te oordeelen naar de algemeene opinie, zal hetzelve talrijke onderteekenaars van alle standen erlangen.

— Uit Athene heeft men tijdingen tot den 29 november. De geschillen, welke reeds lang tusschen de Beijerschen en Grieken bestaan hebben, waren tot dadelijkheden uitgebroken, bij gelegenheid, dat in het Grieksche dagblad *de Hoop* de Beijersche officieren op eene hoogst onbetamelijke wijze aangerand waren. De Beijersche majoor Feder had den redacteur van dat dagblad, om hem daarvoor te tuchtigen, in een koffijhuis eenen slag in het aangezicht gegeven. Dit had weder ten gevolge gehad het mishandelen van eenen Beijerschen stafofficier, waardoor de regering zich eindelijk, na die zaak in den Staatsraad te hebben doen overwegen, genoopt heeft gevoeld tusschen beiden te treden, en genoemden redacteur, wegens zijne buitensporige taal, regterlijk te vervolgen.

MÜNCHEN 12 Dec. Alhier verspreidt zich het gerucht, dat in Sept. 1838, de 1^e en 2^e leger-divisiën bijeen zullen trekken, en in de nabijheid van Regensburg een kamp opslaan, tot het houden van militaire oefeningen; hetwelk sedert 1824, bij Neurenberg, niet heeft plaats gehad.

DARMSTADT, 15 Dec. Eergisteren is alhier, door krijgslieden, welke aan den gedenkwaardigen veldtocht van 1812 hebben deel genomen, een feest ter herinnering aan den overtocht over den Niemen, 13 Dec. 1812, gevierd. De gepensioneerde en thans nog in dienst van den groothertog zijnde militairen, van alle rangen, waren in de hofzaal vereenigd. Aan het hoofd van de tafel zat Z. H. prins Emile, die deze troepen in den Russischen togt aanvoerde. De Groothertog met zijne beide zonen, de prinsen Karel en George, vereerden het feest met hunne tegenwoordigheid.

zoo verschillende gezindheden en volken zich bij hen gevoegd, dat er geene heerschende godsdienst noch vaderland meer onder hen bestond. In 1427 vertoonden zich hunne zwerfende benden ook in Frankrijk, en daar zij uit Bohemen kwamen, werden zij aldaar *Bohémiens* genoemd. Piquet verhaalt van hunne geheimzinnige verschijning op den Franschen grond nagenoeg het volgende: Zij waren ten getale van honderd en twintig personen, waaronder tien te paard gezeten en wel gewapend waren. Een hunner opperhoofden droeg den titel van hertog, en een ander dien van graaf. Volgens hun zeggen kwamen zij uit *Neder-Egypte*, van waar zij door de Saracenen waren verjaagd, en hadden eenen togt naar Rome gedaan, om hunne zonden aan den Paus te belijden; waarop de heilige vader hun had opgelegd, zeven jaren lang op de wereld te zwerfen, zonder op een bed te mogen uitrusten. Men gaf hun het dorp *la Chapelle* tot verblijf, alwaar eene menigte menschen hen kwamen bezoeken. Zij hadden gekruld haar, een bruinverwig gelaat en droegen zilveren ooringen. Daar hunne vrouwen de wigchelarij tegen het verbod der geestelijkheid uitoefenden, werden de Heidenen door den bisschop van Parijs in den kerkelijken ban gedaan. Dezelfde bisschop dwong hen vervolgens zich te verwijderen, en sprak ook kerkelijke straffen uit tegen ieder, die zich weder vermeten zou hen te raadplegen. Sedert dat tijdstip groeide hun getal dermate aan, dat de Staten van Orleans in 1560 noodig oordeelden, hun het land te ontzeggen, op straffe van tot de galleyen verwezen te worden, in geval zij weder kwamen. De geestelijkheid hield hen voor afstammelingen van cham, die voor den uitvinder der tooverkunst werd gehouden, en van wien zij geacht werden dezelve te hebben overgeërfd. DELRIO voert ten blijke van hunne be-

drevenheid daarin, aan, dat, als men hun een stuk geld gaf, al de overige stukken, die men in zijne beurs had, dadelijk wegvlogen, om zich bij het weggegeven stuk te voegen. DELANCRE verzekerde zelfs, dat de Heidenen niets anders dan halve duivels-waen.

Vóór de omwenteling, waren nog vele dier Heidenen in Frankrijk aanwezig, en zoo men er heden bijkans volstrekt geene meer aantreft, is dit een gevolg van het ophouden der vervolgingen, waaraan zij nog altijd ten doel hebben gestaan. Terwijl men op het land tegenwoordig wellicht minder aan hunne voorspellingen zou gelooven, verkeert men daar, echter, nog altijd in den waan, dat zij de huizen, die hun tot verblijf strekken, voor brand beveiligen. Opmerkelijk is het ook, dat men, terwijl in de dorpen aan de uitkomsten der wigchelarij thans weinig geloof meer gehecht wordt, daarentegen in Parijs en andere groote steden waarzegsters aantreft, die zeer aanzienlijke vermogens met hare gewaande kunst verworven hebben. Deze verandering van den zetel des bijgeloofs is te opmerkelijker, daar de grondslagen nog zoo veel zwakker zijn.

De kunst, om uit de beschouwing der lijnen van de hand of van het aangezicht iemands lot te voorspellen, zou ten minste nog eenigen schijn, hoe flauw dan ook, voor zich kunnen hebben, daar die lijnen of omtrekken een dadelijk werk zijn der natuur, waaruit men misschien tot het karakter zou kunnen besluiten, en op grond daarvan, wellicht algemeene gevolgtrekkingen zou kunnen maken, omtrent het waarschijnlijke lot van den persoon, in zoo ver hetzelve, namelijk, door het karakter bepaald zou kunnen worden. Maar kaarten, eenvoudige stukken gedrukt en gekleurd papier! . . . Hoe is het mogelijk, te kunnen denken, dat

deze met het voorledene, tegenwoordige of toekomstige van 's menschen lot in verband zouden staan, en dat hunne toevallige combinatiën den loop zijner toekomstige gevallen zouden kunnen aanwijzen.

Een jongeling, als meisje verkleed, raadpleegde onlangs eene beroemde kaartlegster; zij voorspelde hem, dat hij de gelukkigste moeder zou worden.

Eene jonge, nieuwsgierige dame bezocht drie kaartlegsters; de eene voorspelde haar, dat zij nimmer; de tweede, dat zij eenmaal; de derde, dat zij tweemaal zou huwen.

Ook aan de waarzeggerijen der Heidenen, uit de lijnen der hand en van het gelaat, zou men talloze bewijzen kunnen omtrent de waarheid, dat de toekomst zich nimmer van haren sluijer ontdoet, en dat het dwaasheid is aan misdelen te gelooven, door welke hare geheimen zouden ont-radseld worden.

KLEINIGHEDEN.

Bij de oprigting van het *Théâtre des Variétés à Paris*, deden de eigenaars, met groote letters, de woorden *Théâtre de Minerve*, op den voorveel plaatsen.

Den volgenden morgen vond men het woord *Minerve*, met cijfers op de volgende wijze geteekend: MINERVE; men las dus *Théâtre de Vermine*.

De eigenaars deden het opschrift wegnemen, en plaatsten er voor: *Théâtre des Variétés*. Den daaropvolgenden morgen was weder het woord *Variétés* met cijfers aldus geteekend: 32867542 VARIÉTÉS; dat is, naar de volgorde der cijfers: *Théâtre des Savetiers*.

GÖTTINGEN 15 Dec. De hofraad Dahlmann had eergisteren, aan de deur van zijne kollegie-kamer, het volgend bericht doen aanplakken:

«Zoo even ontvang ik, namens Z. M. den Koning, mijn ontslag als professor, weshalve ik, zoo als pligmatig is, mijne voorlezingen staak. Indien gij nog die zelfde achtung voor mij koestert waarvan ik zoo dikwijls de ondubbelzinnigste bewijzen genoten heb, dan bid ik u: gaat in vrede en «orde uit elkander, en eerbiedigt, voor de weinige dagen, «welke ik alhier nog denk door te brengen, mijn verzoek.» — Het zelfde bericht las men bij de overige zes professoren. — Gervinus, Dahlmann en Jacob Grimm, hebben het bevel ontvangen om, binnen drie dagen, het land te verlaten, of bij niet naleving daarvan onder een militair escorte naar Hanover te worden overgebragt; allen hebben zich bij het eerste voorstel bepaald. Gervinus en Dahlmann vertrekken naar Kassel. Met uitzondering der klinische lessen, worden de kollegien door de studenten niet meer bezocht. De hofraad Dahlmann, die, even als zijne 6 collega's, tegen het ontslag heeft geprotesteerd, is door de studenten tot aan de Hessische grenzen met veel eerbied uitgeleid.

FRANKFORT, 18 Dec. Eene deputatie, zamengesteld uit leden van den hoogen adel van Westfalen en der Rijnprovincien, is deze stad doorgetrokken, zich naar Berlijn begevende. De zending dier deputatie heeft waarschijnlijk betrekking tot het gebeurde met den aartsbisschop van Keulen.

Te Weenen is, in den avond van den 10, uit Berlijn aangekomen de heer von Büsen, Pruisische gezant bij den H. Stoel. Den volgenden dag heeft hij de reis naar Rome voortgezet, verwaarts zijne zending is, om den Paus nadere inlichtingen omtrent het gebeurde te Keulen te geven.

AMSTERDAM, 15 Dec. De redactie der *Allgemeine Zeitung* is uitgenoodigd tot het plaatsen eener van den broeder des gesuspenderden bisschops van Keulen uitgaande verklaring, van den volgenden inhoud: Ten blijkde der waarheid verklaar ik bij deze in het openbaar, dat ik in eenen brief aan Z. Exc. den heer staatsminister van Altenstein, van den 20 September 1837, uitdrukkelijk den wensch te kennen heb gegeven: «dat de Pauselijke uitspraak (*Breve*), uitgevaardigd tegen het stelsel en de werken van den hoogleraar Hermes, «door openbare afkondiging, kracht van wet mogte erlangen;» onder bijvoeging: «opdat, (vermits de beide partijen het wel meenen met de leere der kerk), daardoor te eerder de gewenschte eendragt bereikt en de wachtters «over die heilige leer ten volle gerust gesteld mogen worden. Munster, den 7 December 1837. Casper Max, bisschop van Munster, vrijheer Droste tot Vischering.»

FRANKRIJK.

PARIS 18 Dec. Gisteren heeft de heer Odillon Barrot, ter tafel van den president der Kamer van gedeputeerden gebragt, de protestatie van de kiezers van het 2de arrondissement van Parijs, tegen de verkiezing van den heer Jacques Lefebvre als lid dier Kamer; daarentegen heeft men opgemerkt, dat de heer Jacques Lefebvre, de eenige der leden is geweest, die gisteren met het geborduurde kostuum van gedeputeerde bij de opening verschenen is.

BAYONNE 14 Dec. De generaal Espartero is vol vertrouwen op den goeden uitslag zijner militaire bewegingen, maar het Madridsche bestuur laat zich daardoor niet gerust stellen. Een schitterend wapenslot zou aan het gematigde stelsel, dat men sedert eenige dagen begint te volgen, veel kracht bijzetten.

Brieven van Onate verzekeren, dat aldaar met ijver wordt gearbeid aan het vervaardigen van kleedingstukken voor de bataljons, die tot de onderneming tegen Castilie zullen behooren. Sedert eenigen tijd, merkt men in het Carlistisch hoofdkwartier vele aanzienlijke vreemdelingen op.

Men schrijft van Madrid, in dato 10 december, dat de Carlistische troepen zich steeds in de omstreken der hoofdstad blijven vertonen. Bevelvoerders van Don Carlos bezetten de wegen van Catalonie en Valencia.

De openbare schatkist is uitgeput. Espartero en Narvaez dringen met kracht aan op fondsen, die het gouvernement buiten staat is hun te doentokomen. Deze toestand van zaken ontmoedigt het leger en draagt bij om de verzwaring in Spanje te vermeerdere.

Men schrijft uit Cutanda, dd. 10 December: Gisteren verspreide zich alhier het gerucht, dat eene afdeeling Carlisten de Entartaciones was overgetrokken, met het voornemen, om Asturias te overweldigen. Aan hetzelfde wordt heden meer geloof gehecht. Sommige bladen melden, dat, volgens brieven uit Saragossa, eenige Carlistische bataljons den Ebro zijn overgetrokken, en dat zij door Cabrera zouden gevolgd worden. Een ander dagblad, na alvorens mededeeld te hebben, dat de oproerigen in Neder-Arragon en Valencia zijn gevallen, vervolgt aldus: Een boer komt mij verhalen, dat de oproerigen op dit oogenblik den Ebro overtrekken, en dat reeds 3 bataljons aan gène zijde zijn aangekomen en Cabrera zelf tegen den avond die rivier zal overgaan. Het schijnt dus, dat deze togt over den Ebro alleen ten doel heeft, om de troepen uit Neder-Arragon van de rest der landstreek te doen trekken; ten einde zich bij Don Carlos te voegen. De generaal Oraa blijft steeds te Castellon even werkeloos; het is vreemd, dat het gouvernement hem niet uit dien staat opwekt. — Naar het schijnt, vreest Don Carlos de onderaemingen van Zurbaron meer, dan Espartero met geheel zijn leger.

SPANJE.

SARAGOSSA, 12 Dec. De generaal Cordova en de graaf Toreno zijn heden morgen van hier naar Madrid vertrokken. — De officieren zoo wel als de soldaten van het Engelsche leger hebben, op afrekening van hunne achterstallige soldij van den 10 Junij tot heden, slechts 10 dagen tractement ontvangen. De bevelhebber O'Connell is alhier doorgelopen om zich naar Londen te begeven. — Lord John May, die naar Londen en Madrid eenen koerier heeft afgezonden, zal werkeloos blijven tot dat hij stellig antwoord en bepaalde bevelen van zijn Gouvernement zal hebben ontvangen.

STADSNIUWS.

AMSTERDAM 22 Dec. Bij het ter perse leggen van den *Avondbode* was de Fransche post nog niet aangekomen.

AMSTERDAM, 22 Dec. Door de Directie van het Entrepôt dok zijn oepoeren de honden of honden der op 23 Oct. 1832 uitgegane Ontvangental No. 2007, k. n. 907 C., voor 50 Balen Kuffij, gelost uit het Ned. Schip de *Vrouw Anja*, Kap. M. G. Teijes van Hamburg, om daarmee voor den 28 dezer, ten kantore der Magazijnmeesters van het Entrepôt dok, in te leveren.

— Alhier zijn aangekomen en in het Logement den *Doelen* afgestapt, de Graaf van Heyden, Kapitein ter Zee en Aide de Camp van Z. M. den Keizer aller Russen, en de Graaf de Thim, geattacheerd aan de Oostenrijksche legatie bij het Hof der Nederlanden.

GETROUWD. 21 Dec. B. S. Swaan met G. M. van Dorsten. — S. Worst Jr. met A. W. Portielje. — J. Brummelkamp met M. A. v. Apken. — V. Vinke H. met A. H. G. Vos. — A. Siewens met C. J. Jurgens. — J. D. Petit met A. E. Hysensbeek.

BEVALLEN. 20 Dec. G. C. Wijs, geb. v. Zutphen, Z.

Beursprijzen der Effecten.

Table with columns: OMSCHRIJVING DER EFFECTEN, AMSTERDAM, 22 December, 4 1/2 ure. Includes sub-headers: volg. de Soc. tot nut des Obligatiehandels, volg. de Effecten-Societeit. Rows include: NEDERL... Werkelijke Schuld, Dito, Uitgestelde dito, Kansbiljetten, Amortisatie-Syndic, Dito, Handel-Maatschappij, Nieuwe dito, Nieuwe dito 1837, Entrepôt-dok, Oost-Ind. Leening, Dito, Aandeelen Kansb., Spoorweg Haarlem, Dito Rotterdam, FRANKR... Inschrijving G. B., ENGLAND... Dito, SPANJE... Leening Ardoins, Dito onbep. Stukk., Passive, Deferred, Fransche Uitgestelde, Engelsche dito, PORTUGAL... Oblig. te Londen, NAPELS... Certific. bij L. & B., Dito Falc. & Co., Dito te Londen, Aandeelen Tavoliere, Dito te Parijs, RUSLAND... Z. & C. 1798, 1816, Dito 1829, 1839, Oblig. te Londen, Dito te Hamburg, Inschr. in Assign., Certific. van dito, POLEN... Aandeelen a fl. 300, Dito a fl. 500, PRUISSEN... Dito R. 50, Neg. Londen 1830, OOSTER... Aandeelen a fl. 100, Dito a fl. 250, Metaliek, Dito, Dito, Dito te Londen, Weenerb. Goll & Co., Dito, N. Ween. Aand. fl. 500, DENEMARK... Oblig. te Londen, BRAZILIËN... Dito, DARSFAB... Aand. bij looting.

FONDSEN EN WISSELKOERSEN OP VREEMDE BEURZEN.

Table with columns: Londen, 19 December. Rows include: Consols op tijd 3 pCt. 93 1/2, Echequer Bills, Brazilië, Columbia, Mexico, Denemarken, Rusland, Portugal, Spanje Ard., Deferred, Passive, Holland, dito O. I.

De handel in Consols was heden van weinig belang, en heeft de prijs niet gevarieerd; men schijnt nog niet geheel gerust over den loop der zaken in Canada. Ook in vreemde Fondsen was weinig affaere, en waren derzelver koersen algemeen iets lager.

ANTWERPEN, 21 December.

Table with columns: Rows include: Holland, Losrenten, Metaliek, Partialloten, Loten fl. 500, Pol. Lot. fl. 300, dito 500, Darmst. Loten, Ardoins, Uitgestelde, Denemarken, Napels, Aand. Tavoliere, Pruis. Loten, Nassau Loten, Brazilië.

Ardoins openden heden a 10 1/2, en blijven na de beurs 10 1/2 g. en 1/2 p. op den 24. Premie 1/m 19 1/2 d. 1. Van Parijs niets bekend, waardoor de handel hier zeer gering was; Belgische Fondsen op nieuw iets lager, Braziliënen, ten gevolge van den lagere Londenschen koers, meer aangeboden 80 a 85, Nassau Loten zonder handel, f 22 1/2 p. 1/2 g.

BRUSSEL, 21 December.

Belgische Fondsen waren heden in eenre slaauwe stemming, voornamelijk 4 pCt., de 5 pCt. blijven echter ten slechte iets beter. In Spaansche was geen handel, 19 1/2 geld kontant en op den 25. Men beschouwt de zaak van het Grünwald als zijnde slechts een middel om het oorlogs-budget te doen aannemen. Echter werd er veel gesproken over de beweging der troepen, en de groote onkosten, die daar door veroorzaakt worden.

FRANKFORT A/M., 19 December.

Table with columns: Rows include: Metaliek, dito, Bank-Actiën, Loten fl. 500, Darmst. Loten, Nieuwe dito, Pruis. Loten, Pol. Lot. fl. 300, dito 500, Holland, Syndic, dito, Ardoins, Portugal.

De stemming was heden aan onze beurs zeer slaauw, voornamelijk in Hollandseche Fondsen, ten gevolge van de Luxemburgschen kwestie. Ook Spaansche hebben zich niet in prijs verbeterd, hoewel de koers hooger van Parijs kwam. Oostenrijksche waren mede alle iets lager.

WEENEN, 15 December.

Table with columns: Rows include: Metaliek, dito, Loten a fl. 500, Bank-Actiën.

HAMBURG, 10 December.

Table with columns: Rows include: Metaliek, dito, Loten fl. 500, Bank-Actiën, Portugal, dito, Holland, Pruis. Loten, Pol. Lot. fl. 300, dito 500, Denemarken, Spanje Ard., Wisselk. Amst., k. z. 35.40, k. z. 35.40, Londen 2/m 13.8, k. z. 13.8, Weenen 0/w 140 1/2.

BEURSBERIGT.

AMSTERDAM, 22 December, 1837. De markt in Binnenlandsche-Fondsen-opende heden weder in eenre slaauwe stemming, en werden Integralen tot 52 1/2 gedaan, eenige kooporders gaven aan de markt eenige meerdere vastheid, waardoor dezelve ten slotte 53 a 54 1/2 bleven, oude 5 pCt. en O. I. leening waren mede tot lagere koers aangeboden. Dyer het geheel was echter de handel in dezelve, van weinig omvang. Aand. Handel-Maatschappij waren mede iets slapper, doch blijft de koers ten slotte zeer vast. In Spaansche, als ook in alle overige Buitenlandsche-Fondsen, was de handel zeer onbeduidend, en hebben de prijzen weinig of niet gevarieerd. Brazilië a £ 200. 7 1/2, Griekenl. bl. a £ 300. 14 1/2, Nieuwe 5 pCt. Mexico 26 1/2, 27. Uitgest. dito 9 1/2, Columbia late Leening a £ 100. 16. a £ 500. 15 1/2, dito 2de Leening a £ 100. 17 1/2, a £ 200. 15 1/2, Coupons Ardoins Nov. 11. 13 1/2 pCt. Koers van het Geld: Beleening 3 pCt. Prolongatie 3 a 4 1/2 pCt. Wissel-disconto 3 1/2 pCt. Prijzen ten 6 ure: Integralen 53, 1/2, 5 pCt. 101 1/2, 1/2; Aand. Hand. Maatsch. 17 1/2, 5 pCt. Spanje Ardoins 19 1/2, 1/2.

GRANENMARKT.

AMSTERDAM, 22 December, 1837. Tarwe en Rogge bij vorige prijzen. 127 E Nordre Tarwe f 208; 128 E nieuwe Groninger f 200. 122 E oude Wisnar f 207. 124 E Kubanka f 205. 121 E witbonte Poolse f 243. 122, 123 E nieuwe Overijsselsche Rogge f 146, 148. Garst in één doen. 104 E puike Oldammer Zower f 118. 103 E mindere dito f 104. Haver slaauw. 91 nieuwe fijne f 81. Van Koolzaad was de stemming lusteloos, doordien de Raapolie weder slaauwer was, en ditto iets gedaen, als: Deensch £ vl. 40 1/2, en geringe Molseisch in publieke veiling £ vl. 35 1/2. 9 vats in Mei 1838. £ vl. 40. Lijnzaad niet dan lager te plaatsen en zonder handel gebleven. Hennepzaad niet gesteld ter veil. Radpette Ordinar f 32. Vliegend f 31. Mei 1838. f 30 1/2 a 30 1/2. Lijnolie wederom iets slaauwer. Ordinar f 28 1/2, Vliegend f 27 1/2 a 27. Hennepolie Ordinar f 31. Vliegend f 30 1/2 a 30. Heden zijn 40 en 68 vaten Marylaud Tabak afgedaan.

WISSELKOERSEN, 22 December 1837.

Table with columns: Gold, Papier. Rows include: London kort, 2/m, Hamburg kort, 2/m.

SCHEEPVAART EN HANDEL.

Scheepstijdingen.

BINNENGEKOMEN. TEKEL 21 Dec. — O. N. O. n. O. Z. Oost. Niets. HELVOET 21 Dec. — N. Oost. R. Stranack, Giraffe, Londen. BRIELLE... — N. Oost. MAASSLUIS O. N. Oost. Niets. LAGUAYRA 4 Oct. Melfsen, Ostella, Hamburg. MARANHAM 21 Oct. Alweida, Didon, Lissabon. SEVILLE 27 Nov. Besore, Prudentia, Hamburg. GRAVESEND 17 Dec. Norwood, Columbine, Rotterdam. Zoetelief, Lodd, Antwerpen.

UITGEHELD.

HELVOET 21 Dec. — N. Oost. J. Mayor, Attwood, Londen. VLISSENGEN 20 Dec. Jacobi, Lube, Rotterdam. Enys, Anna Maria, dito. Elbreng, jonge Jacob, dito.

VAART OP DEN RIJN.

AMSTERDAM, 23 December 1837. SCHEPEN IN LADING. Naar Duisburg, het schip Concordia, Schipper P. Müller. » Dusseldorp, » » Carolina, » W. Weerpaas. » Keulen, » » Cicero, » E. Bietjes. » Coblenz, » » Diana, » C. Th. Itschert. » Mainz, » » Josephine, » N. Plier. » Mannheim, » » Stoltzenfeld, » W. Trip. Aangekomen van KELLER, G. Abels, het schip Frankforter Aalder. Vertrokken, Niets. In Lading te KEULEN 19 Dec. Naar Amsterdam, H. Claassen; naar Rotterdam, P. A. H. Kock; naar Dusseldorp, Urdingen, Duisburg en Weasel, L. Krudwig en L. Orts; naar Coblenz en de Moesel, J. Kemp, St. Sauerborn en M. Schweikert; naar Coblenz, Poppard, Bingen en Mainz, A. Distel, tot den 24sten dezer; naar Mainz, B. Wajjer; naar de Nedermain, J. Bles; naar Würzburg en Kittingen, Th. Messerschmidt; naar Mannheim, P. J. Berges. Rijnhoogte te Keulen, 18 Dec. 6 voet 4 1/2 duim.

STAND DER RIVIEREN EN ONS LAND.

De MAAS, aan de peilschaal te Grave, des morgens ten 8 ure, op den 18 December 1.74, op den 19 1.70 el. De WAAL, te Hulshuisen: op den 16 December 2.43, op den 17 2.38, op den 18 2.17, op den 19 2.10 el. De NEDER-RIJN, te Pannerden: op den 16 December 3.31, op den 17 2.18, op den 18 2.08, op den 19 2.02 el; — te Arnhem: op den 16 December 1.75, op den 17 1.65, op den 18 1.51, op den 19 1.45 el. De IJssel, te Westervoort: op den 16 December 1.81, op den 17 1.70, op den 18 1.63, op den 19 1.55 el.

Carga-Lijsten.

AMSTERDAM. BORDEAUX, F. G. Sipma, rethuis. 36 osh. Wijn; J. A. en C. H. Simon Thomas; 28 do. do., B. Crommelin en Soonen; 20 do. do., 13 tierst. Azijn, Wed. H. Rabder en Zoon; 16 osh. Wijn, J. F. en J. Butikh; 4 do. do., Luden en Pool; 3 do. do., Pool en Thuret; 2 st. Terpentijn, W. J. Hoesch; 100/1, 100/2 k. Pruimen, J. Laan Willink; 100/3 k. Pruimen, Reynvaan en Zoon; 18 osh. Wijn, 60 st. Voorloop, 156 1/2, 25 1/2 k., 162 v. Pruimen, 14 b. Broeg, 31 v. Koopm., Order. HULL, J. Bodden, rethuis. 24 k. Katteuten, 2 b. Wollens, 2 b. Garenen, 7 v. Twist, 18 b., 2 k. Koopm., 3 v., 48 bund. Linn., 5 v., 4 k. Kramerijen, 43 korv., 3 v. Aardewerk, Order. SUNDERLAND, J. H. Kraanstuiper, MARIA JOHANNA. 1 lad. Steenkolen, van Vlissingen en Stuart.

HANDELSBERIGTEN.

GRANEN, ZADEN, OLIE, ENZ. Londen, 13 December. Onze markt was goed voorzien van Tarwe, doch veel daarvan was week en vochtig. Deze was, ondanks dat dezelve 2/ per Q. lager dan II. Manddag, aangeboden werd, moeijelijk te verkoopen; doch goede droogte partijen vonden tot 3 a 2/ prijsvermindering, gereede koopers, en hiervan is vrij wat omgezet. Meel onveranderd. Van Garst was ook goede voorraad, en was moeijelijk tot 1/ lager te plaatsen. Van Haver is vrij wat aangevoerd, en de handel daarin was niet levendig, evenwel hebben de vorige koersen stand gehouden. Boonen zeer slaauw en 1/ lager. Erwten ook 1/ lager, doch tot deze vermindering is eenre groote hoeveelheid verkocht. In Tarwe slot is niet omgegaan; maar wijl de heden ochtend ontvangene berichten van Amerika hogere prijsnoteringen medebrengen, mag men enige vrage daarnaast voorzien. Klaverzaad meer gewild en 1 a 2/ koers. In alle andere soorten van Zaad geen prijsverandering en weinig in omgegaan. DORCHT 21 December. Voor de puike een en tweejarige witte Zeevrucht en inlandse Tarwe, was voor de consumtie van 7 1/2 tot 7 1/2 te bedingen; doch mindere waren ruim 10 etc. pr. mud lager. Beste nieuwe dito van f 7.20 tot 7.20 aan benoedigden verkocht; doch afwijkende soorten konden men goed te lager rekenen, en zijn van f 6 1/2 tot 6.80, en geringe van f 6.20 tot 6.20 de f 6 afgegeven; blaauwe van f 5 1/2 tot 5 1/2, en Zomertarwe van f 5 tot 5 1/2; — Rogge vond trage Koopers. Zeevrucht van f 5.20 tot 5.20, en inlandse van f 5 tot 5 1/2 verkocht. — Wintergarst prijsloos, van f 117 tot 123 pr. last. Zomergarst f 3 lager, en van f 90 tot 90 verkocht. Spelt begeerd van f 66 tot 66, en van f 66 tot 66.

prujsland: doch ligte soorten vonden geen Koopers. — Harde Paardboonen van 99 tot 120 verkocht. Wakke soorten, naar kwaliteit, van 75 tot f 90. Ervten zeer slaauw. — Boekweit in één doen. Klein-Brabandsche en 's Bossche f 138. — Koolzaad met kleinen hand; Zeeuwisch f 276, en inlandsch, naar kwaliteit, van f 252 tot 270 verkocht. — Zaai-Lijnzaad; De beste soorten van f 3.50 tot 3.60; mindere van f 3 tot 3.40, en voor de Slag van f 2.30 tot 2.40 het Dordtsche achtendeel verkocht. — Raapolie op 6 weken f 32½ a 32½. Contant, bij groote partijen, 31½ gedaan. — Lijnolie op 6 w. f 30 a 29½; contant f 28½. — Harde Raapkoeken contant f 51, en op 6 w. f 52. — Lijnkoeken naar soort, van 9½ tot 10½.

KOLONIALE EN ANDERE GOEDEREN.
LONDEN 19 December.

SUIKER. De markt heeft over het algemeen een meer willig aanzien, en voor de Britsche W. I. soorten is ruim L. prijshoogte bedongen; in de vorige week zijn dagelijks dooréén 400 vten en tiersjes verkocht. Mauritius iets meer gevraagd, doch weinig in omgegaan. In O. I. is weinig gedaan; Manilla en Siam wordt op vorige prijzen gehouden, en van Bengaalsch zijn allep 208 vten in veiling verkocht, die van 49/4 a 50/6 hebben opgebracht. Van vreemde Suiker is weinig ter veil, en de houders daarvan schijnen niet genegen tot lager prijzen af te geven. Havana, waarnaar de meeste vraag is, blijft schaars, en de omzetting daarin heeft bestaan, in 800 listen blond tot 30/4 p. Cwt. De prijzen van geraffineerd zijn onveranderd en wordt weinig aangeboden; de raffinerde houden goed op vorige prijzen; er is slechts weinig crushed ter verzending tot 36/6 a 37/ gekocht. Amsterdamsch crushed wordt tot 35/ aangeboden, doch daarin is niets omgegaan. Naar Melassen is weinig vraag, en de prijs daarvan 1 a 2/ p. Cwt. lager; 120 punch. Demerarij, zijn tot 35 a 36/ p. Cwt. afgedaan.

KOFFIJ. Er is minder drift om W. I. Koffij te koop, hetwelk hoofdzakelijk aan de reeds plaats gehad hebbende rijzing der prijzen toe te schrijven is. Het artikel is intusschen prijshoudend, hoewel, in enkele gevallen, in veiling voor de beste soorten iets minder bedongen is, en de mindere opgehouden zijn. Ceylon Koffij minder gevraagd, doch op vorige prijzen gekoude. Samatra en Samarang blijven gevraagd; zoo ook Mocha. Voor vreemde is de markt ferm en iets hooger; 400 balen goede ord. St. Domingo werden tot 44/ en 500 balen klearige Rio tot 44/6 p. Cwt. verkocht. 3000 balen Rio zijn zeldzame tot 41/ verkocht en voor hier bestemd.

KATOEN. Hierin is weinig handel geweest, doch de prijzen zijn ferm; de verkoopen hebben bestaan in 900 balen goed, midd. Surat van 4½ a 5½ d. 30 balen mooie Fernambuc tot 10½ d. en 200 balen ord. en goed W. I. van 6½ a 8½ d. p. C.

CACAO. Hiervan hebben geen veilingen van W. I. plaats gehad en slechts weinig is uit de hand daarin omgegaan; van vreemde blijven wij onvoorzien.

RIJST. Naar Carolina blijft voor consumtie goede vraag, doch ter verzending is niets gedaan. Met Oost-Ind. is het siil. 2094 balen Bengaalsche, Vrijdag in veiling, werden tot goed de vorige prijzen verkocht. Ord. en middel bragt van 11/6 tot 12/6 op.

SPECERIJEN. Peper weinig gevraagd, doch goed op prijs gehouden, en niet onder de 3½ d. pr. C. te koop. Witte slaauwe, en bijna alles, wat daarvan in veiling aangeboden is, namelijk: 192 Balen, is van 1/ tot 1/8 opgehouden. 287 l. lange Peper zijn van 29/6 a 30/4 p. Cwt. verkocht. — Piment zeer gevraagd; 35 b. in veiling, zijn van 3 a 3½ d. pr. C. voor ord. goed, verkocht. Cassia Lignea niet dan tot hoogere prijzen te bekomen. 174 Kisten, in veiling bedongen, 1/6 a 2/4 hooger prijs, dan vroeger, en golden de middel kwal. van 57/8 a 58/6 p. Cwt. — 27 b. en 2 k. Ceylonsche Kameel zijn in veiling van 5/10 a 6/ voor 2de soort, en van 4/ a 4/3 p. C. voor 3de verkocht. — Nagelen onveranderd. — Noten iets lager. — Soethee lager en daarvoor is weinig kooplust.

VERFWAREN. Met Indigo is het stiller, het artikel wordt goed gehouden, en die koopen wil, moet de vorige verhooging van 6 a 9 d. op de laatste veilingprijzen besteden. Cochenille goed prijshoudend. Lac-Dye onveranderd.

TABAK. De Markt is minder levendig; doch worden de vroegere prijzen nog voluit besteed. 250 ser. Havana bladen, in veiling, bragen van 2/6 tot 6/1 naar kwaliteit op. Een partijje Amersfoort bedong 1/1 pr. C.

THEE. Naar Compagnie's Congo blijft vraag tot 1 a 2 d. prijshoogte. In de veiling van 190,000 Pakk., gisteren begonnen, zijn 6,000 Pakk. reeds verkocht tot 4 d. verhooging bij de laatste handelsveilingen.

METALEN. Weinig verandering in prijzen; maar ook bijna niets omgegaan; alleen voor Britsch Koper is de markt iets beter, en daarvan is de prijs iets verhoogd.

TALK. De laatste prijshoogte heeft geen stand gehouden, door de aanvoer van 11,000 Vaten, hebben de Koopers minder lust getoond; evenwel is er vrij wat omgegaan, tot prijzen van 45/3 tot 46/6 p. Cwt.

LEVERPOOL, 18 December.
KATOEN. Er was heden meer leven in der Katoenhandel dan Il. Zaterdag; ongeveer 4,000 balen zijn tot volgende prijzen verkocht, als: 3,020 Amerikaanse van 7½ a 9 d., 300 Fernambuc a 9½ a 10½ dr., 300 Surat a 8½ a 9½ dr., 100 Maranhau a 9½ dr., 200 Laguayra van 8 a 8½ dr., 80 Egyptisch a 9½ dr.

ANTWERPEN, 21 December.
KOFFIJ. Heden zijn verkocht 100 balen ordinar Batavia a 29, en 150 balen St. Domingo tot 27½ ct.

KATOEN. 42 balen Mobile, en 34 balen Surat, zijn tot onbekend gebleven prijzen, afgedaan.

SUIKER. Hiervan is voor heden niets te berichten, dan dat de verkoop gisteren gemeld, zich bevestigd heeft, doch de beste prijs is f 20.

ROTTERDAM, 21 December.
KATOEN. Heden zijn verkocht: 90 balen Georgia, ordinar en goed tot 38 a 40 cs, en 50 balen goed en mooie kwaliteit tot 41 cs.

LANDBOUW.
Vervolg; zie N° 20 van den Avondbode.
Gemengde Zandgronden.

Ondergemengde zandgronden verstaan wij dezulken, welke door de natuur of de vlijt der menschen met leem of veen zijn vermengd geworden. Deze gronden bezitten in die evenredigheid minder aantrekkingskracht tot de dampkringsstoffen, en minder waterhoudend vermogen, naar mate het zand grooter gedeelte van derzelver bestanddeelen uitmaakt. Vandaar, dat zij dan ook den mest naar dien maatstaf meer of minder spoedig verteren, en niet zonder eenen aanzienlijken aanvoer van mestspeciën in bouwbaren staat kunnen onderhouden worden. Alleen dezulken, welke veel leem bevatten, kunnen, bij de tegenwoordige wijze van bebouwing, aan hunne eigenaren nog al voordeelen opleveren, terwijl de opkomsten der overigen grootendeels weder door de gelden verslonden worden, welke de aankoop van de tot hunne bebouwing benoedigde mestspeciën vereischt. Deze gronden zijn overigens gemakkelijk te bewerken; de klaver, wortel en knolgewassen tieren zeer goed, op dezelve, even als rogge, garst, haver, erwten, boonen en boekweit, en zonder het opvolgen van een gebrekkelijk stelsel van landbouw, en daardoor veroorzaakt gebrek aan meststoffen, zoude men deze gronden ook met groot voordeel tot de teelt van raapzaad, maanzaad en vlas kunnen bezigen. Thans echter bestaat er geen mogelijkheid, om de, tot eene zoodanige verbetering dezer gronden, benoedigde meststoffen te verkrijgen, al wilde men het zich ook laten welgevallen, om de teelt van raapzaad van f 40—50 per bunder ter bereiking van een bunder te schieten. Want, bijaldien de huurders en eigenaren van een landbouw, wel begrepen belang ziende, het hier en daar opgevoerde raapzaad navolgen, ten gevolge waarvan, de huurders door de eigenaars voor aankoop van meststoffen benoedigde mestspeciën jaarlijks met 5 pCt. verrent, zoude de uitkomst van een klein gedeelte der benoedigde meststoffen verschaffen, spoedig verrijdeld worden. De gronden dezer aard hebben, wel is waar, ten gevolge van hunne gunstige ligging aan bevaarbare kanalen, door de aanvoer van stratendrek en andere meststoffen, eenen natuurlijke trap van vruchtbaarheid bereikt, maar hoe

weinig beteekenende is deze nog bij dien, welken door de en alle anderen nog kunnen bereiken. Een blik op het land van Waes, weleer eene dorre en schrale heide, hetwelk thans in opbrengst de beste gronden van ons Vaderland evenaart, zoo niet overtreft, kan ons aanschouwelijk leeren, door welk middel zulke heerlijke uitkomsten zijn verkregen (*). Trouwens zonder de stalvoeding zoude het land van Waes, niettegenstaande den aanvoer van de mestspeciën uit alle Brabandsche, Vlaamsche en Hollandsche steden, en niettegenstaande de menigte mest, welke de vele kleine Jeneverstokerijen, aan deszelfs bodem weleer verschaffen, wellicht nimmer zijnen tegenwoordigen trap van vruchtbaarheid bereikt hebben. Maar heeft de stalvoeding aldaar zulke wonderen gewrocht, is zij het middel geweest, om eenen ruwen en schralen zandgrond in eenen der vruchtbaarsten van ons werelddeel te herscheppen, dan ware het immers eene onverschoonbare dwaasheid, een middel te verwaarloozen, hetwelk door de ervaring als volkomen beproefd bewezen is, en welks beziging zoo vele algemeene en bijzondere belangen kan bevorderen.

Dat deze gronden overigens eene bijzondere geschiktheid voor de stalvoeding, door middel van groene voedergrassen, bezitten, kan onder anderen blijken uit THAER, die elken 25 procent leem en humus bevattenden grond, voor de stalvoeding, door middel van groene gewassen, geschikt acht.

Zandgronden.

De zandrug, welke ons werelddeel van den voet der Pyrenëen tot de noordelijke streken van Rusland toe doorloopt, beslaat ook een niet gering gedeelte van onzen vaderlandschen bodem. De vlijt van deszelfs bevolking heeft, wel is waar, een niet onaanzienlijk gedeelte daarvan aan deszelfs natuurlijken staat van onvruchtbaarheid onttrokken, maar de vele honderd duizend bunders van dezen grond, welke nog woest liggen, bewijzen, dat deszelfs vruchtbaar-making aan vele en groote moeijelijkheden onderworpen is. Het gebrek dezer gronden aan waterhoudend vermogen, en hunne werkeloosheid bij de inwerking der dampkringsstoffen zijn oorzaken, dat zij, dewijl de ter hunner vruchtbaar-making gebezigde meststoffen spoedig in dezelve verteren, zonder eene jaarlijks voortgezette bemesting dadelijk weder tot hunnen oorspronkelijken staat van onvruchtbaarheid terug keeren. Het ontbreekt, wel is waar, in ons vaderland niet aan voorbeelden, dat dorre zandgronden in vruchtbare beemden zijn herschapen; maar de groote menigte meststoffen, welke eene zoodanige ontginning gevorderd heeft, mitsgaders die, welke nog jaarlijks vereischt worden, om derzelver vruchtbaarheid te doen stand houden, bewijzen genoegzaam, dat niet slechts eene ontginning der woest liggende, maar zelfs eene verbetering der reeds gecultiveerde zandgronden door aankoop van meststoffen op eene ook maar eenigzins groote schaal, onuitvoerbaar is.

Het eenigste middel derhalve, om den landbouw op deze schrale gronden in staat te stellen; om de meststoffen te bereiden, waar door dezelve jaarlijks in vruchtbaarheid toenemen, en eindelijk eenen trap kunnen bereiken, waar door aan hunne natuurlijke onvruchtbaarheid door eene verbetering en veredeling van den grond eindelijk paal en perk gesteld wordt, is de stalvoeding.

Intusschen zoude het eene groote mate van onkunde ver-raden, bijaldien men aan de bouwlieden der zandgronden de dadelijke invoering der stalvoeding, door middel van groene gewassen, wilde aanraden; dewijl zij door de opvol-ging van dien raad gevaar zouden loopen, van groote na-deelen te ondervinden, ja niet zelden bij een gering kapi-taal, hunnen geheelen ondergang zouden te gemoet snellen. Trouwens, men wane niet, dat het bij den nog veelal lagen trap van cultuur der zandgronden, eene gemakkelijke onder-neming is, om de stalvoeding, door middel van groene gewassen, op dezelve in te voeren; want de steun der groene stalvoeding is klaver; welk gewas, zal hetzelve op die gronden eenige zekerheid voor eenen goeden uitslag opleveren, eenen diep losgemaakten, en wel doormestgen grond vordert. Maar, hoe zal de boer zijnen akker, die eene, hoogstens een palm diepte bereikende, akkerkruid bezit, met de redelijke hoop op eenen goeden uitslag, tot de teelt van dit voeder-gewas kunnen bezigen; en van waar zal hij de mest verkrijgen, die zijne akkers, even als de magere koeijen de vetten, in Pharao's droom, sedert eeuwen ver-slonden hebben, en met ieder jaar weder op nieuw drin-gend vorderen, om zijn klaverland door eene nieuwe be-nesting en overmesting, eenen trap van vruchtbaarheid te geven, zonder welken dit gewas bij de geringste droogte, ja zelfs bij hevigen zonneshijn, kwijt en verwelkt?

Zoo intusschen de zwaarigheden, welke aan de invoering der stalvoeding op zandgronden in den weg staan, niet ligt te achten zijn, kunnen dezelve gelukkig door vlijt en een goed beleid overwonnen worden, en wel op eene wijze, dat den boer, door zijne akkers tot derzelver invoering voor te bereiden, ook dadelijk daardoor aanzienlijke voordeelen deelachtig worden. Door, namelijk; den ondergrond zijner met rogge te betelen landerijen, het zij met de spade, of door middel van twee elkander volgende ploegen (de laatste zonder strijkbord)-los te maken, zal hij niet slechts een be-ter gewas van stroo en koren verkrijgen, maar ook in staat gesteld worden, om gele wortelen onder zijne rogge te zaai-jen. De inzameling van dit, na den oogst der rogge, door middel der egge van het onkruid gezuiverd wordeigewas, zal hem in staat stellen, of wel zijn vee in den herfst en winter beter te voeren, of wel eenige magere koeijen vet te maken, en zoo doende in beide gevallen zijnen voorraad van mest te vermeerderen. Door het omdelen van dezen akker met de spade zal de ondergrond gedurende den winter aan de inwerking van vorst, sneeuw en regen blootge-steld, een goed gedeelte zijner ruwe eigenschappen verlie-zen, en in een volgend jaar met aardappelen beteeld wor-dende, de vlijt des landmans door eenen rijken oogst be-loonen. Deze dus toebeide grond zal bij eene behoorlijke bemesting een uitmuntend gewas van rogge leveren, onder welke de klaver zeer goed zal tieren, hetzij men dezelve rijp late worden, of wat veel beter is, groen vervoere. Op deze wijze van jaar tot jaar voortgaande, zal men spoedig in staat zijn, om halve stalvoeding te beginnen, door het vee gedurende den dag op stal bij te voeren, en eindelijk de geheele stalvoeding met de zekere hoop op eenen gun-stigen uitslag kunnen invoeren. Op deze wijze zal de boer zijnen graanoogst verduubelen, de opbrengst van zijn vee aanzienlijk vermeerderen, een handwerk tegen eene kunst verwisselen, en aan alle vereischten van den hoogoren land-

bouw voldoen, door zich namelijk den dierlijken mest, door de hoogstmogelijke opbrengst van plantaardige bestanddeelen, op de goedkoopste wijze, in toereikende hoeveelheid, en met de geringst mogelijke opoffering bij de opbrengst van onmiddellijk ver-koopbare voortbrengsels, te verschaffen.
(Het vervolg hierna.)

OPGAVE VAN AANBESTEDINGEN EN VERPACHTINGEN.
Aanbest. Te Haarlem, in het local van het Prov. Gouvernement, op Woensdag den 27 Dec. Het zesjarig onderhoud der Havenwerken van 's Rijks Zeehaven het Nieuwe diep, van den 1 Nov. 1837 tot den laatsten Oct. 1843. Deze Aanbesteding geschiedt bij inschrijving en opbod.
Het Bestek ligt ter lezing aan het Ministerie van Binn. Zaken te 's Hage; aan het Prov. Gouvernement te Haarlem, en verder op de gewone plaatsen.
Te Utrecht, op Donderdag 4 Jan. 1838, 's middags 12 ure, in den *Witten Eigel*, buiten de Tolsteegpoort: Het doen van eenige ontgravingen achter de bekleedingsmuren, alsmede boven de aamrazeringen der gewelven van eenige bomvrije localen der vier lunetten, op de Houtensche vlakke, buiten de Tolsteegpoort te Utrecht.
Het bestek ligt ter lezing in voormeld logement.
Verpacht. In de gemeente Heenvliet, c. a. Zuid Holl. op Vrijdag 29 Dec. c. k. voorm. 10 ure, op het raadhuis der gemeente: het uitsluitend recht tot het houden der bank van leening in de gemelde gemeente, gedurende vijf jaren, in te gaan 1° Januarij 1838.
De voorwaarden liggen ter lezing op het raadhuis der gemeente.
In de gemeente Boskoop, Zuid-Holl., op Woensd. 27 Dec. c. k. 's midde. 12 ure, in het Gemeentehuis: de Gabel van de Hooge brug aldaar, de rivier de Gouwe.

Advertentiën.

(81) De Ondergeteekende heeft de eer ter kennis van het geachte Publiek te brengen, dat hij voornemens is gedurende een geruimen tijd alhier te verblijven en ONDERRIGT te geven op de Guitaar en in den Zang, zoowel voor eerst-beginnenden als meergevorderden. Diegenen, welke hiervan gebruik wenschen te maken, gelieven zich te adresseeren aan zijne woonplaats; op den Heiligenweg N° 43, waar hij van 1 tot 3 ure des namiddags te spreken is.
FRANS STOLL,
Muzijk-Directeur te Weenen.

(82) **Verbetering der Gezichtskracht door Oogglazen.**

GEBROEDERS STRAUS, uit Aken, Hof-Gezigtkundigen van Z.K. Hoogheid, Prins Karel van Pruisen, berigten het geëerde Publiek, dat zij, door aanboudend bezoek en de vele commissiën, welke dagelijks nog inkomen, hun verblijf alhier, nog voor eenige dagen zullen verlengen: dat hun Magazijn dagelijks, van des morgens negen, tot des namiddags vijf ure geopend is in den Doelen, op den Singel, en dat hetzelfde ruim voorzien is van de voortreffelijke WALLEASTONSCHE OOGGLAZEN, welke bijziende en zwakke gezigten versterken en confes-veren; alsmede nog zeer gemakkelijke BRILLEN voor Dames. Voorts alle soorten van groote en kleine Verrekijkers, Log-gnetten voor Heeren en Dames; groote en kleine Microscopen; enkele en dubbelde Tooneelkijkers en Zak-Microscopen, die de voorwerpen honderdmaal vergrooten, a f 2.50; — ook Machines voor Dooven en Hardhoordenen.

(83) Bij den Boekhandelaar H. MOOLENIJZER, Rokin N° 137, is te bekomen:

Nieuw Vermaaklijk-Lotspel,
verdeeld in drie Klassen; dit SPEL, eenig in zijn soort, is gewis een der fraaiste en onderhoudendste Spellen, welke men tot hiertoe vindt, en bij-zonder ingerigt om Gezelschappen van goeden smaak op eene vrolijke en aangename wijze de Winteravonden te doen doorbrengen, waartoe de daarbij voorkomende Ambten, als van *Kollekteur, Bankier, Schout, Advocaat en President*, door derzelver Eischen en Advyzen, niet weinig bijdragen. Prijs in Nette Kartonnen Doos, is..... f 3.50.

Nederlandsch Historiespel,
in PLANO vervaardigd door Wijlen den Heer M. G. ENGELMAN, en in Koper gebragt door den Heer H. W. HOOGKAMER, de Prijs, opgeplakt met de beschrijving, is..... f 1.25.

Handleiding
TOT DE
MEEST GEBRUIKELIJKE KAARTSPELEN.
Twee Deeltjes, ... f 1.20.

(84) De Boekhandelaars JOH. ROMAN EN ZOON te Zalt-Bommel, hebben uitgegeven en alom verzonden:

- I. BRAUER, (A.) Med. Doctor. *Mijn negenjarig Verblijf in Konstantinopel*, of Beschrijving van deze Hoofdstad in hare verschillende deelen, enz.; 2 deelen compleet met gegrav. Titel en Vignet, gr. 8°. f 5.80.
- II. CZINSKI, (J.) *De Kosak*, geschiedkundige Roman uit de 18de eeuw, 2 deelen compleet, met gegr. Titel en Vignet, gr. 8°. f 5.80.
- III. EWALD, (A.) *Ernst Frank*, een belangrijk Tafereel uit den strijd, tot vrijmaking van Zuid-Amerika, met gegrav. Titel en Vignet, één Deel compleet, gr. 8°. f 2.20.
- IV. MARTINET, (J. F.) *Katshismis der Natuur*, verkort door J. A. VILKES, met elf fraaije platen, 8de verbeterde druk, gr. 8°. f 4.90.
- V. MEERTEN, (MEVR. A. B. VAN) GEB. SCHILPEROORT, *Proeve van een Handboek voor jonge Lieden*, tot Godsdienstige bestuur van iederen dag van het jaar, volgens eene daarbij opgegevene Bijbelspreuk, 4 deelen compleet, van Januarij tot December, met gegrav. Titel en Vignet, gr. 8°. f 7.20.
- VI. STUART EN KUIJPER, *de Mensch*, zoo als hij voorkomt op den be-kenden Aardbol, waarin 49 fraaije naar het leven gekleurde koperen Platen, 6 Deelen compleet, 2de druk, gr. 8°, op fraai vel. pap. f 18.00

Schouwburgen, Concerten,
EN PUBLIEKE VERMAAKLIJKHEEDEN.

STADS SCHOUWBURG.
Zaterdag den 23 December 1837: De NEVEN, Blijspel in vier Bedrijven. Gevolgd door: ALADYN of DE WONDERS, Groot Ballet-Pantomime, gemon-teerd door den Balletmeester A. P. VOITUS van Hamme, Nieuwe Kostumes en nieuwe Decoratiën van den Heer J. E. de Vries, Muzijk van den Heer A. Blijtn.
Maandag den 25 December 1837. Wegens het Kersfeest, geene Voorstelling. Verwacht op Woensdag den 27 December 1837: Eene achtste en voorlaatste Voorstelling, van het Blijspel de NEVEN. Gevolgd door: Eene een en dertig-ste en voorlaatste Voorstelling van het Ballet ALADYN.

THEATRE FRANÇAIS.
N° 40 de l'Abonnement.
Samedi 23 Décembre 1837: La 3me représentation de L'AMBRASSADICE. Opéra-Comique en 3 actes, Musique d'Auber. Précédé de LES POULETAINS, ou L'AMITIÉ DES DEUX FRÈRES, Comédie-Faudeville en 2 actes.
On commencera à 6½ heures.

DEUTSCHES THEATER, In der Amstelstrasse.
21 Vorstellung im Abonnement.
Sonabend den 23 December 1837, (zum Zweitemmale), NORMA: grosse Oper in vier Akthaltungen. Aus dem Italienischen des Felice Romani, frei übersetzt von Josef Ritter von Seyfried. Musik von Vincenzo Bellini.
Aufang um 7 Uhr.
Text-Bücher dieser Oper sind am Spieltage, bey den Buchhändlern A. H. Brouwer, N. Z. Voorburgwal, N° 165, und J. D. Gertner, Muiderplein, N° 53, wie auch an der Theater-Casse à 30 Cents zu haben.

(*) v. D. CHYS, responsio de pecore etiam in acstate semper in stabulis retinendo, pag. 1.

VERHAAL van de geleden schipbreuk op de Lucipara's, met het stoomschip Willem de 1ste, kommandant luitenant honorair Lamleth.

(Vervolg.)

Met moeite reikte hij mij eenen koker met papieren geld en een zakje met harde munt toe, het laatste moest ik hem teruggeven, omdat ik niet wist, ingeval wij al gered werden, hoe het mogelijk zoude zijn, iets, dat gewigt had, mede te kunnen nemen, hem tevens de toezegging gevende, dat ik mijn best doen zoude het bankpapier te redden, mij echter daarvoor niet verantwoordelijk konnende stellen, in geval hetzelfde door het zee-water mogelijk bedorven geraakte. Ik zag, in mijne hut terug gekeerd, den koker na, in tegenwoordigheid van den predikant Veeckmans, en den gewezen secretaris van Spreeuwenburg, en bevond daar in te zijn: aan banknoten zilver f 375 en idem koper f 400. Onze dagen verliepen langzaam en in eene zekere moede-loosheid, waaraan weinig te verhelpen was, daar onze toestand dit medebragt.

Mijne vrouw bleef tamelijk gezond, hoewel er vervallen en vermoede nuziende; zij was zeer van de zon verbrand en leed veel. Ik bewonderde, onder dit alles, hare gelatenheid; zij was met alles tevreden, zij beurde somwijlen zelfs anderen op, en had den moed om nu en dan te schrijven en aantekeningen voor haren aangeden vader te houden, wiens verjaardag toen nabij was. Ook onze kinderen bleven boven verwachting gezond; zij hadden geene schoenen meer aan de voeten, doch verwijderden zich bij laag water, desniettemin, soms verre van ons, met hun drieën eenige schulpen zoekende, op stukjes hout loopende, waaraan men den vorm van den voet gaf, die een der matrozen voor eene sigaar of voor een dronk waters of wijns vervaardigde. Onze levenswijze, even als die der soldaten en matrozen had eenen geregelde maar vreesselijk eentoonigen gang. Ik was bij alle uitdeelingen tegenwoordig, hetzij die voor ons of voor de overige schipbreukelingen plaats hadden. Geen droppel water mogt buiten mijne toestemming versprekt worden.

Ik proefde alle middagen de soep der menage, die soms tamelijk eetbaar was, maar mij dikmaals walgde, hetgeen ik niet liet blijken; de soldaten en matrozen gebruikten dezelfde met smaak. — Onze hut of verblijfplaats was zeer naauw, niet hoog, en gloeiend warm over dag; de lengte derzelve was slechts vier Nederlandsche ellen, de breedte twee en een half el, de hoogte een en een half el, en daarin moesten wij met 13 personen slapen, over dag vereenigden wij de overige passagiers, zoo goed mogelijk, binnen en buiten die hut. Ik heerschte, te midden van dit alles, zindelijkheid en orde. De jeugdige echtgenoot van den heer van Spreeuwenburg was ons van veel dienst. Te Batavia geboren, wist zij zich in alles volkomen te schikken, en nam met alles genoegen; ook zij begreep onzen toestand; zij ontzag zich niet, om uren lang bij een open vuur, in de brandende zon, te zitten, wanneer koffij of thee voor ons gemaakt werd; want het water was van aard reeds afschuwelijk genoeg van kleur en reuk, om de zorg te veronachtzamen, dat hetzelfde verder niet bedorven, of de aan ons zoo maatig toegediende portie thee of koffij ontnomen werd door dezen of genen inlander, want zij zouden zich niet ontzien hebben, om voor zoogenaamd zoet water, wat zee-water in de plaats te doen.

Hoe walgend somwijlen ons voedsel was, verwonderde ik mij, hoe mijne vrouw en kinderen het konden eten, en somwijlen zelfs eenige dingen met smaak. Ten aanzien van deze dierbare betrekkingen en de overige passagiers in het algemeen, moest ik nu, even gelijk dit met de troepen en zeelieden reeds van den beginne af had plaats gehad, streng in de uitdeelingen zijn; mijne kinderen moest ik soms, hoe smartelijk mij dit ook viel, een en ander ontzeggen, als zij hongerden naar een stukje zwarte, harde, maffe beschuit of iets anders; doch hoe gelukkig waren zij, als zij het bekwamen, tevreden en genoegelijk verwijderden zij zich dan van mij; meermalen heb ik aldus voor hen en den soldaat, mijnen boezem voor alle mededoogendheid moeten sluiten, want ik had voor beginsel aangenomen, voor allen hetzelfde te zijn. Waagde ik, op een' wat verheven rotsklomp eenigzins afgezonderd gezeten, allerwege door zee omgeven, en door het verdoovend gedruis van de branding tot weemoed gestemd, mijne kinderen gelukkig en zonder-bekommering naar schulpen ziende zoeken, en mijne vrouw hare godsdienstige blikken in stilte ten hemel ziende wenden, waagde ik het dan eens mijne gedachten in de toekomst te vestigen, o! dan scheen mij voorwaar de minste hoop op redding verloren, en wat moest het lot mijner vrouw, in die positie, op deze fatale, dorre, naakte rots worden, zonder het geringste, wat in zulk eenen toestand vereischt wordt, zonder geneesmiddelen, zonder eenen bekwamen geneesheer, om haar alsdan te kunnen bijstaan, zonder zelf een plekje droogen grond, om, bij een onverhoopt ongeluk hare overblijfselen ter ruste te kunnen leggen!

Bij haar, die zoo zeer gelaten was en nimmer met de geringste klagten; met het geringste blijk van ontevredenheid, mijnen reeds zoo pijnlijken toestand kwam bezwaren, vond ik troost en opbeuring, want op mij had elkeen zijn vertrouwen en zijne hoop gevestigd. Op mij rustte alles. Dit vertrouwen vereerde mij zeer, en maakte mij tot alle buitengewone inspanning in staat. Elkeen deelde mij zijne gedachten mede, hoe zonderling die ook soms waren. Ik hoorde alles met geduld aan, en deed tot onze redding niets, dat niet algemeen bijval vond; zoo werd dan ook nu de, sinds eenige dagen naar de 5 ten oosten van ons gelegene eilandjes, geprojecteerde onderzoekingsreis op den 22 Mei ondernomen, waartoe zich de heer van Spreeuwenburg; gewezen assistent-resident op Java, vrijwillig aanbod, alsmede ook de conducteur der artillerie Derks.

Ik hield hun voor, dat deze togt, met eene zwakke boot, die tweemaal door de branding heen moest gaan, en bij de onbekendheid of deze eilanden al dan niet waren bewoond, en ons al dan niet vijandig waren, eene gevaarlijke onderneming was; dan niets hield deze moedige mannen terug. Stuurman Kash stuurde de boot. Na 36 uren afwezen keerden onze reizigers tot onze aller innige vreugde terug, want wij waren ongerust, omdat wij meenden, dat het mogelijk ware geweest spoediger terug te zijn. Op het gezicht van een paar klappernoten, eenige groene bladeren

en wilde bloemen, was mijne vrouw verrukt; hare oogen hadden geleden door de zon, die op den koraalgrond scheen; met nu wat groens te betasten, en zich daarmede te bestrijken, voelde zij zich regt gelukkig.

Ik maakte de schipbreukelingen allen met de uitkomst bekend, omdat er ongelukkig, tegen dien tijd, oneensgezindheid tusschen zeelieden en militairen begon te bestaan, waaraan ik een einde meende te moeten maken, en waartoe mij de terugkomst van de sloep eene geschikte gelegenheid aanbod, door goed te keuren, te beloonen en mededeelzaam te zijn.

Wij hadden het geluk, te ondervinden, dat daarna de eensgezindheid geen oogenblik meer gestoord werd.

Ik heb de eer uwer Excellentie hierbij aan te bieden afschrift van het bedoelde stuk.

Nu eenmaal de bezeildheid van onze kleine sloep bekend zijnde, meende de moedige stuurman Kash, dat daarmede alle togten ondernomen konden worden; dit geraakte weldra onder militairen en zeelieden bekend, en het eenige, waarvan men eene uitkomst hopen konde. Des avonds ten 10 ure, toen ik mijne ronde maakte, vond ik eenige onder-officieren met den stuurman Kash, den bootsman en de machinisten bijeen zitten, zij zeiden mij, dat zij mij gaarne wenschten te spreken, en vroegen mij, wat ik er over dacht, indien er zich mannen van moed opdeden, om met deze sloep naar Amboina te zeilen.

Ik zeide hun, dat ik zulk een voorstel kordaat vond, maar hen verklaren moest, dat de kommandant Lamleth mij herhaaldelijk te kennen had gegeven, zulk eene expeditie niet dan met weinig hoop op eene goede uitkomst geschieden konde, en ik alzoo op mij alleen de verantwoordelijkheid van zulk eene gewaagde onderneming niet durfde laden.

Des anderen daags werd mij dit verzoek weder algemeen gedaan, en ik besloot alzoo onmiddellijk aantekening te houden van al het geen plaats had gehad, liet den kommandant Lamleth, den stuurman Kash en den bootsman bij mij komen en vereenigde ook alle passagiers bij mij.

Wij hadden twee zeekaarten; de lengte en breedte op beiden van het vermoedelijk punt, waar wij ons bevonden, werd geconfronteerd, en op weinig minuten na accoord bevonden zijnde, ging ik daarvan af om te bewijzen, dat de sloep meer door de stroomen kon worden afgezet, dan de afstand van de Luciparas naar Amboina in zeemijlen bedroeg, om dan nog niet Boeroe mis te loopen, en dat wanneer wij slechts te Boeroe onzen toestand konden doen bekend worden, er vermoedelijk van daar gelegenheid naar Amboina zijn zoude.

Na eenige oordeelkundige en andere min oordeelkundige aanmerkingen te hebben vernomen, werd tot den togt besloten; buitendien zou ik verkeerd gehandeld hebben, daarin niet toe te geven en aan eenige timide overwegingen gehoor te geven, om dat ik zelf niet degene was, die iemand tot eene gevaarlijke onderneming aanspoorde, maar de volvoering daarvan mij, als het ware, geheel vrijwillig werd aangeboden; en het ten andere bij zeelieden en militairen eenen zeer verkeerd indruk zoude gemaakt hebben, door niet te doen, wat zij allen wenschten, te meer daar het niet op onuitvoerlijke gronden berustte, want ik meende gehoord te hebben, dat eens een engelschman met eene sloep van Amboina naar Sourabaja gezeild en geroeid, en aldaar gelukkig aangekomen was.

Ik besloot dan om den togt te doen ondernemen, en liet de sloep zoo goed mogelijk met reepen koper voorzien, wat hooger maken voor de zeeën, en een klein tentje daarop aanbrengen, opdat des nachts de man, die niet aan 't roer was, droog zou kunnen zijn, hetgeen ook noodzakelijk was voor de kleine uitrusting, die ik mede gaf.

Om aan deze expeditie, in het belang onzer redding, alle mogelijke kansen van goede uitkomst te verzekeren, had ik de voorzorg gebruikt om zes in het maleisch en hollandsch geschreven briefjes te vervaardigen, waarbij onze toestand werd bekend gesteld, en eene geldelijke belooning toegezegd aan dengenen, die onze positie het eerst aan een' der Nederlandsche gezaghebbers, waar dit ook was, zoude bekend maken; want het was veel waarschijnlijker, dat de sloep ergens op strand, dan wel op Amboina zelf konde te regt komen, en de matrozen alsdan, mogelijk, zouden verspreid worden en uiteen geraken. Van dit briefje voorzien, dat ik in lood en daarna in geteerd linnen had ingepakt en aan ieder der inlandsche matrozen om den hals had gebonden, en door hen als djimat liet beschouwen, zou bij het verloren gaan van de sloep, mogelijk nog een of ander te regt komen.

Den 26sten, des morgens ten 7 ure, bij vallend water, stak de sloep af. De stuurman Kash, was van een' brief van mij aan den te Amboina gezagvoerende ambtenaar voorzien. Onze wenschen en onze blikken volgden lang dit bootje. Tot dus verre hadden wij N. O., O. of Z. O. wind gehad.

Eensklaps waaide dezelve uit het westen en bleef den geheelen dag aanhouden, hetgeen wij als een bijzonder goed voortteeken beschouwden; want hierdoor had de sloep gelegenheid veel oostwaarts op te haleren. Den volgenden dag werd in het oosten van ons een vaarttuig gezien. Een algemeen hoerah verhief zich allerwege, en tranen van ontroering en van blijdschap werden door velen gestort. De kommandant was den avond te voren nog eens naar het wrak gegaan, om de aanvoering van hout voor ons vlot te bespoedigen en kwam ademloos door de branding heen; ons onze redding aankondigen. Van ons plekje onderscheidde men allengskens meer en meer en eindelijk alle zeilen; van het wrak meende men den romp duidelijk te hebben kunnen zien en onderscheiden.

Met ongeduld verbeidde men het oogenblik, dat het vaarttuig ons meer zou naderen, maar tot innige smart en teleurstelling van allen, zag men het allengskens afhouden, om niet op de vijf kleine eilandjes te vervallen. Des Avonds en des nachts liet ik een groot vuur onderhouden. Wij vleiden ons, des anderen daags het vaarttuig weder te zien en dat het slechts bij avond afgehouden had, omdat de dag te ver verlopen was, om de gevaarlijke bank goed te hebben kunnen verkennen.

Het was nauwelijks dag, of elkeen liet zijne blikken over den gezigteinder rondgaan, om het vaarttuig weder te zien, maar het verscheen niet weder. De moede-loosheid en ver-

slagenheid van allen was groot, en velen vreesden dat nu geene redding meer mogelijk was. Men moet in de toestand zijn, waarin wij ons hebben bevonden, om te kunnen gevoelen, wat het is, de hoop op redding zoo nabij en verwezenlijkt, eensklaps geheel vernietigd te zien.

Tot den 7den Junij daarvolgende viel bij ons een bijzonder voor; alleen leed mijne echtgenote in dien nacht tijd vreesselijk aan krampen; ik bragt haar eenen nacht in de grootste ongerustheid door; zij zag er zeer bleek uit, had geene geneesmiddelen, zij smeekte om wat verlichting en verligting, die men haar niet kon geven; den volgenden morgen waren de pijnlijke krampen maar zij was zeer afgemat.

Ik liet druk werken aan ons vlot of platboomd vaarttuig; dagelijks was men met tien man daaraan bezig, waarvoor des avonds aan ieder man een buitengewoon oorlam wijn, eene sigaar en gezamenlijk voor allen ½ pond sago gegeven werd, waarvan wat soep met zeeoesters werd gekookt, terwijl wij bij de corvées overal op de koraalplaat rondgingen om stukken hout van het wrak, die aangespoeld waren, op te zoeken, om vuur te maken en er het ijzer van te gebruiken.

Des namiddags ten 3 ure mij met den heer van Spreeuwenburg bij het werk bevindende, zagen wij eensklaps geheel onverwacht in het oosten een vaarttuig, dat koers naar ons stelde en meer en meer naderde; wij erkenden duidelijk dat het eene brik was. Een levendige vreugdekreet verhief zich allerwege, die evenwel nu en dan getemperd werd bij de herinnering aan de te leur stelling, welke wij vroeger ondervonden hadden. Ik spoedde mij naar mijne vrouw en de overige passagiers, om de plaats aan te wijzen, waar het vaarttuig zichtbaar was; mijne vrouw was nog niet geheel hersteld, en ik geleidde haar over de moeilijke koraalplaat naar een punt, waar zij het vaarttuig goed zien konde; zij vroeg mij herhaaldelijk, of dit vaarttuig ons zien zoude. Ik twijfelde zelf daaraan, tot dat eensklaps een kanonschot, door nog twee anderen bij tusschenpozingen van een paar minuten gevolgd, mij de vaste hoop gaven, dat dit een vaarttuig was ter onzer redding, mogelijk wel, ten gevolge van de gelukkige aankomst onzer sloep te Amboina, afgezonden.

De rigting, die het bleef houden, de kanonschoten, die het nu en dan bleef doen, liet bij niemand den geringsten twijfel meer over, of onze redding was nabij.

De matrozen en soldaten kwamen mij met die gebeurtenis geluk wenschen; ik stemde in hun verzoek toe, om eene goede uitdeeling rijst en een dubbel ration wijn te verstrekken.

Des avonds liet ik weder een groot vuur aanleggen en den geheelen nacht aanhouden. In ons Bivouac heerste des nachts de grootste stilte; het was als of elkeen voorgevoel had, dat zich het vaarttuig moest blijven aankondigen door kanonschoten, en wezenlijk om de twee uren werden wij hierin allergelukkigst bevestigd; soms waren de schoten wat dof, soms wat helderder, naar gelang van den verderen of korteren afstand van het vaarttuig; men hoorde dan eenen kreet: «Een kanonschot!» en daarop heerste weder de grootste stilte.

De dag van den 8sten was nog niet aangebroken of elkeen trachtte het vaarttuig op den gezigteinder door rondgaande blikken weder op te zoeken. Wanneer ik het zeggen mag, zoo bleef ik, hoe zeer hij mij de vaste overtuiging bestond, dat het bedoelde vaarttuig wezenlijk een ter onzer redding afgezonden vaarttuig was, niet te min aan de mogelijkheid twijfelen, dat wij in onze hoop misschien andermaal te leur gesteld konden worden, om dat ik hetzelfde bij den eersten aanblik niet waarnam; zoo dringend voelde ik in mij de noodzakelijkheid, dat mijne vrouw en de overige schipbreukelingen spoedig gered wierden, dat ik, toen ik daaraan niet meer twijfelen kon, mij nog niet verzekerd gevoelde, want nu moest ons het weder gunstig zijn, om niet in de branding met de sloepen om te komen en allen behoorlijk aan boord te kunnen geraken. Tegen acht ure des morgens, den 8sten Junij, was de oorlogs-brik duidelijk in het gezicht van onze klip, en zond een harer sloepen naar ons af. Ik spoedde mij om een' man met eene vlag tegen de branding te plaatsen, ten einde aan dezelve het minst gevaarlijk ontschepings-punt aan te wijzen; dit bleek weldra niet noodig te zijn, want tot onze aller innige vreugde was stuurman Kash in de sloep, met een' officier, zoo dat ik dan ook niet twijfelde of de bedoelde brik was de Nautilus, die te Amboina gestationeerd is.

Wij ontvingen den luitenant Vieweg, eersten officier aan boord van gemelde oorlogsbrik, met eene onbeschrijflijke vreugde. Mijne vrouw drukte hem de hand, doch, te zeer ontroerd, was zij niet in staat een woord te spreken; mijne kinderen deden hem eene menigte vragen. De luitenant Vieweg overhandigde mij een' brief van den ambtenaar, die te Amboina het gezag voerde.

Ik vernam dat de stuurman Kash in den tijd van 5 dagen en 5 nachten het traject naar Amboina had afgelegd, en het geluk had gehad, binnen de baai te komen, zonder nog te weten waar hij was.

Men kon niet begrijpen, hoe het hem had kunnen gelukken, dien togt met zulk eene schier ongelooflijke uitkomst te volbrengen.

De brief van den assistent resident Köhler onderrigtte mij, hoe zich alles ter onzer redding zoo spoedig had toegedragen. Onmiddellijk nadat onze ramp bekend was, spoedde zich de luitenant Muller, kommandant van de Nautilus, om zijn afgetuigd vaarttuig weder in orde te brengen; dit geschiedde in den nacht onder eenen hevigen stortregen; dan niets ontmoedigde dezen wakkeren zeeman, om, door zijne officieren en zijne gewillige equipage ondersteund, deze taak te volbrengen. Des morgens van den 1sten Julij ging hij onder zeil, doch werd den 2den, buiten de baai, van zulk eenen hevigen storm bevoelen, dat zij voorzigtigheidshalve binnen de baai terugkeerde, want zijn tuig was te oud en niet genoeg aangezet om iets van belang te kunnen wagen. Den 3den weder onder zeil gegaan zijnde, gelukte het hem, zoo als wij gezien hebben, ons den 7den van zijn nabijzijn te doen blijken.

De zee was te hoog, de branding te woest, om den 8sten te kunnen inschepen: ik verzocht den luitenant Vieweg aan den kommandant te zeggen, dat zoo het den volgenden morgen, naar zijn begrip, goed weder was, om ons te rec-

den, een kanonschot het signaal zoude zijn, en dat ik zorgen zou dat de inscheeping met orde zoude plaats hebben.

Ik verzamelde de schipbreukelingen op de eerste maatschappij, dat wij den volgenden morgen mogelijk zouden gered worden, dat bij het inschepen de meeste orde moest heerschen, daar anders vele ongelukken te wachten waren.

Ik had honderd en in de veertig nummers van papier vervaardigd, en liet ieder trekken, tevens aan allen te kennen geven, dat elk een volgens zijn nummer zou opkomen, en dat de laagste nummers het eerst aan de beurt waren, dat het aan ieder persoon, man of vrouw, geoorloofd was, om een pakje goed, ter grutte van een randel mede te nemen, zonder meer. Des namiddags kwam ook het partoulier schip, de *Erich* opzetten, dat almede, bij gebrek van een ander oorlogs-vaartuig, ter onzer redding was ingehuurd. Deze maatregel was althoedmatigst, want anders zouden wij mogelijk na verloop van verscheidene dagen eerst allen gered hebben kunnen zijn, alzoo niet veel menschen te gelijk in de sloepen konde opgenomen worden.

Aan boord van de *Erich*, bevond zich de magistraat en fiscaal van Amboina, de heer de Riemer, die verzocht had mede te gaan, ten einde zoo mogelijk ons behulpzaam te zijn.

Maar te midden der bijdschap, welke elk een bezieldde, had een beoorend voorval plaats. De machinist Mosselman, waarvan ik bevoorren gesproken heb, was den 8^{en} overleden; hij werd op een plaats in linnen genaaid gelegd, en op eenige honderden passen onder den wind, aan de golven ter prooi gegeven. Deze man had veel geleden, maar gebrek aan alles hebbende, was zijn behoud onmogelijk. Tot welke weemoedige aanmerkingen gaf deze omstandigheid, op zulk een oogenklik, en op zulk een plaats niet aanleiding.

Des morgens ten 7 ure van den 9den Junij werd, onder tamelijk gunstig weder, het seinschot van den *Nautilus* gedaan, waarop de sloepen van boord staken, in de eene bevond zich de luitenant Viegweg, in de andere de luitenant der marine Motta; de *Erich* zond mede hare sloepen af.

De dames met de kinderen en de overige passagiers, liet ik het allerlaatst inschepen. Ik vroeg eenige menschen om mijne vrouw en mijne kinderen te dragen; allen gezamenlijk, zoo militairen als zeelieden, boden zich daartoe onmiddellijk aan. Ik gaf de voorkeur aan vier matrozen, om mijne vrouw op een stoel te dragen; zij had veel geleden, maar spande nu buitengewoon veel kracht in, om aan nieuwe gevaren het hoofd te bieden, en over hare kinderen te waken. Deze zag zij voorafgaan, en volgde toen zelve gerust.

Aan ons drank- en vivres-magazintje had ik eenige zeer ordelijke militairen geplaatst, om; terwijl ik mij naar de branding begaf om de eerste inscheeping te bewerkstelligen, niemand zieh zoude kunnen te buiten gaan in den drank.

Ik volgde mijne vrouw en kinderen; zij kwamen gelukkig aan boord; de branding was hevig, onze *bonne*, slechts weinige minuten later komende, kwam reeds te laat om met de eerste bezending sloepen te kunnen verlaten, want doortelang in de branding te blijven, sloegen de sloepen om of geraakten vol water. Met groot gevaar om te zinken kwam de sloep, waarin mijne vrouw en kinderen en eenige andere passagiers waren, aan boord: er was door de moeilijke zee en de branding meer water in de sloep gekomen, dan er uit geschept kon worden.

Het aan boord komen was gevaarlijk, speciaal voor mijne vrouw in haren toestand. Zij verliet de sloep niet, dan toen zij hare kinderen overgebragt zag; nu volgde zij ook, kwam gelukkig op het dek, maar viel daar, van aandoening en vermoeijenis, bewusteloos en afgemat neder. Door de hartelijke zorg en oplettendheid van den kommandant Muller en zijnen officier van gezondheid van der Hoeve, kwam zij weder bij, maar ongerust over mij, hoewel ik haar gewaarschuwd had, dat ik de laatste op het rif zou blijven, ten einde de inscheeping van alle schipbreukelingen te besturen, en vooral voor de zieken te doen zorgen, want elk een had zoo veel met zich zelve te doen om aan boord van de sloepen te komen, dat men aan anderen weinig dacht en zelfs gevoelloos was voor het gevaar, waarin anderen verkeerden; want zonder de herhaalde edele inspanning van den kommandant van de stoomboot, Lambleth, die steeds trouw aan mijne zijde verbleef, en hetgeen ik het geluk had daartoe mede zelf bij te dragen, zouden zeker eenige zieken en anderen het leven verloren hebben, want het waren de laatste 15 à 20 schreden, die het gevaarlijkst waren. Had men het geluk om in de tusschenpozingen van een paar minuten, die er verlieden, alvorens de vreeselijke golven zich met geweld tegen de rotsen opvolgden en kwamen breken, dien korten afstand te maken, en de sloep te bereiken, er in te springen of zich vast te houden, om tegen de kracht der golven wederstand te bieden, men konde zich als dan grootendeels gered rekenen; maar had men de sloep niet bereikt, zoo sloeg men over of men werd door het zeewater overdekt, en nauwelijks tot verhaal gekomen zijnde, kwam golfslag op golfslag den ongelukkige feitelijken, die geene hulp hebbende, eindelijk zoude hebben moeten bezwijken.

Ik vond onze *bonne* en meer anderen, die in dien toestand verkeerd hadden en de eerste sloepen niet hadden kunnen bereiken, zich echter bij tijds achteruit begeven hadden, waar de golfslag minder gevoelig was, en daár de terugkomst der sloepen afwachtede.

Den geheelen dag voeren de sloepen heen en weder, telkens een aantal schipbreukelingen medenemende. Op het midden van den dag, bij hoog water, moest die operatie evenwel gestaakt worden, om dat de branding toen zoo hevig was, dat de sloepen onmogelijk en niet buiten de branding te brengen waren.

De zee met het veld van water, eenige uren bedaarde zijnde, werd alles ingeslagen, met al de aan strand zijnde sloepen van de twee vaartuigen; de laatste schipbreukelingen over te voeren; dat getal bedroeg nog 40. Ik verdeelde dezelve nauwelijks met den luitenant der marine Viegweg, en liet dezelve naar de verschillende standpunten der sloepen gaan; dit alles liep gelukkig en geregeld af, hoewel zich daarbij verscheidene zieken en vrouwen bevonden, die herhaaldelijk beproefd hadden om aan boord van de sloepen te komen; doch telkens, om de hierboven vermelde redenen, hadden moeten terug keeren.

Wij verlieten slechts een man, zijnde een Javaansch matroos. Nu was het 5 ure des avonds den 9 Junij. De brik had ten ganschen dag met talent gemanoevreerd, om het aan boord brengen der schipbreukelingen te begunstigen; zij had er ruim 100 aan boord; de *Erich* een veertigtal. Op het rif bevond ik mij toen nog met den heer van der Bussen, die

mij niet had willen verlaten, benevens den kommandant Lambleth, de sergt. major Schwab en twee matrozen; de laatste sloep van den *Nautilus* zou terugkeeren, om ons te halen, maar wind, zee en branding verhieven zich zoo sterk dat de vaartuigen moesten afhouden.

Ook den volgenden dag, den 10 Junij was er om even vermelde redenen nog geene mogelijkheid om eene sloep uit te zetten; die van den *Nautilus* hadden buitendien te veel op de branding geleden, om nu anders dan bij stille zee gebruikt te kunnen worden.

Eerst den 11 Junij, hoewel de zee nog zeer onstuimig en hoog was, eene eigenschap van de Bandasche zee, waarin wij waren, en ook bij eene hooge branding, werd echter onze redding beproefd. Door toedoen van den magistraat de Riemer waagde het de 2de stuurman van de *Erich* met eene sterke sloep naar ons toe te komen. De golven waren zoo hoog in vergelijking van het lagepunt, waar wij ons bevonden, dat des morgens ten 8 ure de sloep, met eene zware brandings golf opgenomen, eensklaps aan strand of op het rif geworpen werd. Er was niet veel tijd te verliezen, want het water was wassend. Ik vroeg hem of hij zou durven ondernemen om ons, naar de brik te brengen; hij beloofde het, zoo zijne javaansche roeijers kracht genoeg hadden, om de sloep door de branding te roeijen: zij waren 8 man. Ik zeide hen eene geldelijke belooning toe, zoo zij mij aan boord van den *Nautilus* bragten. Zij spanden alle hunne krachten in, en hoewel het aan boord komen hoogst moeijelijk was, werd mij en mijne bij mij zijnde lotgenooten dit gemakkelijk gemaakt door het goed manoeuvreeren van de brik. Men geliefde mij met een levendige en herhaalde hoerah aan boord te verwelkomen.

Wij waren nu allen gered, maar wij hadden meest allen veel geleden. Mijne echtgenoot vooral veel, zeer veel, en hoewel allen vereenigd, zag ik voor haar de toekomst niet zonder bekommernis te ontmoet. Het mij toekomend saluut werd gedaan en de kommandant vroeg mijne bevelen. Ik aarzelde geen oogenblik om koers naar Amboina te doen nemen.

Had ik al een oogenblik het voornemen gehad, bij den toestand van mijne echtgenoot en na het totaal verlies van al onze goederen en provisiën, vooreerst weder naar Batavia terug te keeren, andere redenen noopten mij, welke ook onze positie was, mij naar mijne bestemmingplaats onmiddellijk te begeven. Wij genoten gedurende den overtocht de hartelijkste zorg en oplettendheid aan boord; maar honderd zielen meer op eene brik, die al niet zeer groot is, maakte dat wij opgepropt waren en mijne vrouw op dien korten overtocht weder veel te lijden had.

De deelneming, waarmee ons alle ingezetenen van alle standen en rangen te Amboina den 12 Junij ontvingen, is niet te beschrijven, want Amboina was in verslagenheid wegens den ramp, die ons getroffen had.

Onze kinderen werden met aandoening beschouwd, omhelsd en naar de rijtuigen geleid. Wij namen onzen intrek bij den assistent-resident Köhler. Deze hartelijke man en deszelfs echtgenoot deden al, wat mogelijk was om het geliden leed te verzachten.

Den 14 des morgens aanvaardde ik het gezag. Naar ziel en ligchaam had ik veel geleden. Ik was bij die plegtigheid geroerd en werd het nog meer, toen een der aanwezigen, zijnde een onzer lotgenooten, de gewezen assistent-resident, de heer van Spreeuwenburg, in diepe ontroering naar mij toestelde, en mij omhelzende, tranen van innige aandoening stortte.

Den volgenden dag aanvaardde ik mede het militair bevel in de Molukken.

Zeker zullen mij van den vreeselijken ramp, waarvan ik de bijzonderheden heb trachten te beschrijven, lange jaren de herinneringen bijblijven, maar mogen dezelve door bijkomende omstandigheden op geene grievende wijze nader werde opgewekt!

Eene aangename voldoening blijft mij intusschen overig, dat ik, namelijk, mijne pogingen, tot behoud van allen aangewend, met zulke gelukkige uitkomsten heb mogen bekroond zien; dat wij, bij het schipbreuk lijden, en bij de weder zoo gevaarlijke inscheeping, niemand dan een enkel man te betrouwen hebben gehad. Zeelieden en militairen geliefden mij eene blijk van erkensten daarvoor aan te bieden. Uwe Excellentie veroorloofde mij, hetzelfde hierbij kopiëlijk over te leggen; voor mij zal zulk een geschrift tot een duurzaam en vereerend aandenken strekken.

Had ik niet in afzonderlijke rapporten de vrijheid reeds genomen, uwe Excellentie de namen te doen kennen van al dezulken, die in de moeilijke omstandigheden, waarin wij ons bevonden hebben, nuttig zijn geweest, en goede diensten hebben bewezen; ik zoude het mij nu tot eenen pligt rekenen, zulks bij deze te doen, maar aan deze mijne verplichting heb ik reeds voldaan.

Ik heb bij het sluiten van dit verhaal, alleen nog uwe Excellentie om eerbiedige verschooning te vragen, zoo ik mogelijk in te veel bijzonderheden getreden ben, en hare aandacht alzoo te lang heb bezig gehouden; dan uwe Excellentie heeft mij altoos te veel bliken van welwillendheid gegeven en heeft gewis deel genomen in het wedervaren van ruim 140 schipbreukelingen, om niet te wenschen, met eenige bijzonderheden te hunnen aanzien te worden bekend gemaakt.

DE STUERS,
Luitenant Kolonel.
(De Bijlagen hierna.)

KONINKLIJK NEDERLANDSCH INSTITUUT.

Heden hield de eerste klasse van het Instituut hare 11de openbare vergadering, onder het voorzitterschap van den heer C. Alewijn, die dezelve met eene gepaste aanspraak opende, waarna Z. Ed. de welverdiende hulde toebrengt aan de heeren Medeleden: J. M. C. van Utenhove, A. P. R. C. van der Broek van Verwolde en A. Paets van Troostwijk, als ook aan de heeren correspondenten, P. J. Groen van Prinsster te 's Gravenhage en D. Hufeland, te Berlijn, wier afsterven in den loop van het jaar een gevoelig verlies aan de klasse berokkend had.

Vervolgens las de secretaris, de hoogleeraar G. Vrolik, het verslag van de handelingen der klasse, gedurende de laatste twee jaren, waaruit bleek, dat de leden zich onvermoeid bezig houden met de behartiging en opsporing van al die vraagstukken, welke met wetenschappen, scheepvaart, handel, landbouw en andere takken van openbare welvaart in verband staan.

Van al de bij haar ingekomene verslagen, voorstellen en rapporten te gewagen, zou ons bestek te buiten gaan; alleen het volgende meenen wij te moeten aanstippen.

Z. E. de Minister van Binnenlandsche zaken, had aan de klasse eene vertaling van den majoor van Pauhuis over de Venetiaansche waterbakken ingezonden, met het doel, om daardoor een onderzoek uit te lokken, in hoeverre het mogelijk zou zijn, Amsterdam op eene gelijke wijze van drinkbaar water te voorzien, doch bij nadere overweging was het onuitvoerbaar daarvan gebleken. Dien ten gevolge stelde de klasse voor, het boren van eene Artesiaansche put, op de nieuwe markt alhier, waar aan reeds aanvankelijk de Koninklijke goedkeuring verleend was.

Men is daarmede reeds meer dan 75 Nederl. ellen beneeden de oppervlakte gevorderd, en heeft eindelijk drinkbaar water gevonden. Het blijft echter een punt van nadere overweging of men dit belangrijk werk zal voortzetten, of wel zich met de verkregene uitkomsten vergenoegen.

Ook betrekkelijk twee verbeterde uitvindingen van den heer W. van Houten, heeft de klasse aan het ministerie haar gevoelen medegedeeld.

Door de ministeriën van Marine en van Binnenlandsche zaken, is ook nog aan de klasse de vraag voorgesteld, in hoeverre door middel van kwik-sublimaat het bederf van hout is te voorkomen, alsook welken invloed het gebruik daarvan op de gezondheid van schepelingen uitoefenen kan. Het geachte lid der klasse, de heer Glavimans te Rotterdam, heeft daaromtrent belangrijke proefnemingen aan de vergadering ingezonden.

Volgens gemeld verslag zijn nog van de volgende heeren verhandelingen en mededeelingen ingekomen, als: van den hoogleeraar Reinwardt, Waarnemingen omtrent de turfsgas; van den hoogleeraar Moll, over opgedolven houtsoorten, en over de afleiders. Op voordragt van den heer Moll, is aan het gouvernement voorgesteld om aan de Gemeentebesturen het nut der afleiders ernstig voor oogen te stellen, en is daaraan het gewenschte gevolg gegeven.

Voorts van den heer Alewijn, over het stads of Amsterdamsche peil; van den heer Stratingh Ez., over een Electro Magnetisch werktuig; van den hoogleeraar Uijenbroek, te Leiden, over den invloed van het noorderlicht op de magnetnaalden; van den heer Verdam, over het springen van stoomwerktuigen; van den hoogleeraar de Fremery, over eenige in dit land gevonden schedels; van den heer H. C. van Hall, over de geschiedenis der vroegere landhuishoudkunde in ons vaderland; van de heeren Alewijn en G. Vrolik, over de schors van Ypen- en Lindeboomen; van den hoogleeraar Reinwardt, over de eetbare vogelnestjes; van den hoogleeraar van Breda, over eenige fossilia; van den hoogleeraar Moll, over het bestaande misbruik en het niet bezigen van het nieuwe maten- en gewigtenstelsel; van den hoogleeraar Wtewaal, over de tienden van den landbouw; van den heer Stratingh, eene beschrijving van eenen Hydro-oxygenen toestel; van den hoogleeraar W. Vrolik, bedenkingen over de rangschikking der dubbele misgeboorten; van den heer G. J. Mulder, over het eiwitstof; van den heer Ontijd, eene Psychologische verhandeling over het bestuur van God en de onsterfelijkheid der ziel; van den heer Verdam, over eene machine ter vervaardiging van gelijke schalen voor physische en andere instrumenten; van wijlen A. F. Goudriaan, eene beschrijving van eene hydrostatische weegschaal bij het lossen en laden van schepen; van den hoogleeraar Sandifort, eene beschrijving van eene misgeboorte van 7 maanden; van den heer J. P. Delprat, over het al of niet bestaan van snellere voortstuwing op golvende spoorbaanen.

Na dit even doorwrocht als scherpsinnig verslag, hield de hoogleeraar J. G. S. van Breda te Leiden, eene ultimantende verhandeling over den vroegeren toestand en de vorming der aarde, vooral met betrekking tot ons vaderland. Plaatsgebrek veroorlooft ons niet, om daarvan iets mede te deelen, maar wij mogen het niet verzwijgen, dat dezelve den onderzoeklieden geest des hoogleeraars tot eere verstrekt en gewis door al de aanwezigen met bijzonder welgevallen is aangehoord. Op de beide door de klasse in 1835 uitgeschrevene prijsvragen, waren geene antwoorden ingekomen, zoodat dezelve ingetrokken zijn geworden; drie nieuwe prijsvragen zijn ter beantwoording voor ultimo Februarij 1837 opgegeven.

Eindelijk vermeldde de secretaris nog, dat het 6de deel en de twee eerste stukken van het 7de der werken van de klasse waren uitgegeven. Daarna is de vergadering gesloten.

SCHEEPVAART EN HANDEL.

Scheepstijdingen.

BINNENGEKOMEN.

- RAMSGATE 19 Dec. Lievens, Nijverheid, Antwerpen n. Liverpool.
- Bij MARGATE 18 Dec. Darly, Jane, Rotterdam. Banko, Ouse, dito.
- Bij PLYMOUTH 13 Dec. Kaat, Sote, Hamburg n. Laguayra.
- SCHELLY 10 Dec. De Jong, Hillegena, St. Marten n. Dordrecht.
- NEWPORT 15 Dec. Bekkering, Vr. Styna, Dordrecht.
- LEVERPOOL 15 Dec. Jolly, David Banks, Rotterdam. Watson, Susanna, Amsterdam. Zelling, Helena Jacoba, Dordrecht. . . . Amsterdam, dito. — 17 Dec. Cappelman, Traveller, Rotterdam.
- SHIELDS 14 Dec. Lund, Hapfen, Amsterdam.
- LOWESTAFFE 15 Dec. Taylor, Merchant-packet, Amsterdam.
- HULL 17 Dec. Malony, Robenhoud, Rotterdam.
- SWINEMUNDE 15 Dec. Gronau, Delphin, Rotterdam.
- MEHEL 9 Dec. Bindeman, Phoenix, Bordeaux.
- KOPENHAGEN 11 Dec. Kruse, Ingeborg, Amsterdam.
- CUXHAVEN. Wegens tegenwind: 17 Dec. Apveldt, Vriendschap, Greifswald n. Amsterdam. Brunius, Vr. Gesina, Hamburg n. dito. Plukje, jonge Johanna, dito n. dito. Eilers, Aurora, dito n. dito. De Boer, Petronella, Rostok n. Rotterdam.
- HAMBURG 17 Dec. Schult, Ceres, Amsterdam. — 19 Dec. Schult, 2 Gebrüder, dito. Dreijer, Maria, dito. Sehr, Catharina, Margaretha, dito. Coltran, Beate, dito.
- BREMERSHAVEN 15 Dec. Rofér, 3 Gebrüder, Amsterdam. — 17 Dec. Addiks, Harmonie, Bordeaux, lek.
- ELSELETH 13 Dec. Claassen, Catharina, Rotterdam. — 18 Dec. Woulich, Diana, Amsterdam.
- ELSENEUR 14 Dec. Passentru, Emil, Rotterdam n. Stettin.

UITGEZIED.

- St. HELENA 23 Oct. Meyer, Javaan, (v. Batavia) n. Amsterdam.
- DUINKERKEN 16 Dec. Houtsager, Onderneming, Amsterdam.